

This programme is funded
by the European Union

LATVIA
LITHUANIA
BELARUS
2014-2020 ENI CBC

Istoriniai parkai nuo Užutrakio iki Zalesės

Исторические парки от Ужутракиса до Залесья

Historic parks from Užutrakis to Zalesye

2014–2020 metų Europos kaimynystės priemonės Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programa skatina sinergetinę Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos organizacijų partnerystę 2014–2020 m. laikotarpiu. Šios Europos Sąjungos finansuojamos programos strateginis tikslas – stiprinti santykius, ugdyti gebėjimus ir dalytis patirtimi tarp Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos žmonių bei organizacijų per kartu įgyvendinamus bendrus projektus, kuriais siekiama iš esmės gerinti gyvenimo kokybę pasienio regionuose. Programai skirtas Europos Sąjungos finansavimas sudaro 74 milijonus eurų.

Europos Sąjungos valstybės narės nusprendė sujungti savo žinias, išteklius ir ateitį. Kartu jos sukūrė stabilumo, demokratijos ir tvaraus vystymosi zoną, išsaugodamos kultūrinę įvairovę, toleranciją ir gerbdamos asmeninę laisvę. Europos Sąjunga įsipareigoja pasidalyti savo pasiekimais ir vertybėmis su šalimis ir tautomis už jos ribų.

Šį leidinį iš dalies finansavo Europos Sąjunga. Už jo turinį atsako tik Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija ir jokiomis aplinkybėmis negali būti laikoma, kad šis leidinys atspindi Europos Sąjungos poziciją.

Программа трансграничного сотрудничества Латвия-Литва-Беларусь в рамках Европейского инструмента соседства на 2014–2020 гг. способствует синергетическому партнерству латвийских, литовских и белорусских организаций при финансовой поддержке Европейского Союза. Стратегическая цель Программы – укрепление отношений, повышение потенциала и обмен опытом между людьми и организациями путем реализации совместных действий, направленных на повышение общего качества жизни в приграничных регионах. Финансирование ЕС для Программы составляет 74 миллиона евро.

Государства-члены Европейского Союза решили постепенно соединить свои ноу-хау, ресурсы и судьбы. Совместно они создали зону стабильности, демократии и устойчивого развития, при этом сохраняя культурное разнообразие, терпимость и уважая личную свободу. Европейский союз берет на себя обязательство разделять свои достижения и ценности со странами и народами, находящимися за его пределами.

Эта публикация была подготовлена при финансовой поддержке Европейского Союза. Ее содержание является исключительной ответственностью дирекции Тракайского исторического национального парка и не является отражением официальной позиции Европейского Союза.

The 2014–2020 European Neighbourhood Instrument Cross-border Cooperation Latvia-Lithuania-Belarus Programme fosters synergistic partnership of the Latvian, Lithuanian and Belarusian organisations with the financial support of the European Union. The strategic goal of the Programme is to strengthen relations, raise capacities and share experience among people and organisations through implementation of joined actions, which focus on increasing the overall quality of life in the border regions. The EU funding to the Programme is 74 million EUR.

The Member States of the European Union have decided to link together their know-how, resources and destinies. Together, they have built a zone of stability, democracy and sustainable development whilst maintaining cultural diversity, tolerance and individual freedoms. The European Union is committed to sharing its achievements and its values with countries and peoples beyond its borders.

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Trakai Historical National Park Management and do not necessarily reflect the views of the European Union.

Istoriniai parkai nuo Užutrakio iki Zalesės

Turistinio maršruto vadovas

Исторические парки от Ужутракиса до Залесья

Путеводитель по туристическому маршруту

Historic parks from Užutrakis to Zalesye

Tourist route guide

TRAKŲ ISTORINIO
NACIONALINIO
PARKO DIREKCIJA

Музей-усадьба М. К. Огинского

Idėjos autoriai: Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija ir
M. K. Oginskio muziejus-sodyba

Авторы идеи: Дирекция Тракайского исторического национального парка и
Музей-усадьба М. К. Огинского

Authors of the idea: Management of Trakai Historical National Park and
Museum-estate of M. K. Oginsky

Išleido / Издатель / Published by UAB „Petro ofsetas“

Vertimas / Перевод / Translation UAB „Vertimų karaliai“

2019 m./г.

Tiražas / Тираж / Printing 5000 vnt.

Projektas „Europos kultūrinio kraštovaizdžio aktualizavimas ir restauravimas Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje“ finansuojamas pagal 2014–2020 m. Europos kaimynystės priemonės Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo per sieną programą.

Проект «Актуализация и восстановление европейского культурного ландшафта на литовско-белорусской границе» финансируемый в рамках программы трансграничного сотрудничества Латвия-Литва-Беларусь в рамках Европейского инструмента соседства на 2014–2020 г.г.

Project “The Actualization and Restoration of the European Cultural Landscape on the Lithuanian/Belarusian border” is financed by the 2014–2020 European Neighbourhood Instrument Cross-border Cooperation Latvia-Lithuania-Belarus Programme.

Ivadas Введение Introduction

Šio turistinio maršruto idėja – pasiūlyti keliautojams kultūrinio-pažintinio maršruto trasą tarp Užutrakio (Lietuvoje) ir Zalesės (Baltarusijoje) dvarų sodybų, įtraukiant į ją pakeliui esančias išskirtines abiejų valstybių kraštovaizdį reprezentuojančias istorijas, kultūros ir gamtos paveldo vertybes. Pagrindinis dėmesys skiriamas vietoms, kuriose išlikę istoriniai želdynai, kadangi savo stilistika jie žymi istorinę Vakarų Europos kultūros įtaką ir yra didelė bei reikšminga mūsų regiono kultūros paveldo dalis.

Leidiny išleistas įgyvendinant tarptautinį projektą „Europos kultūrinio kraštovaizdžio aktualizavimas ir restauravimas Lietuvos ir Baltarusijos pasienyje“. Pagrindinis projekto tikslas – plėtoti bendravimą tarp kaimyninių valstybių, pritaikant šiuolaikinėms reikmėms Užutrakio ir Zalesės dvarų sodybas bei skatinant keliauti ir pažinti abiejose šalyse esančias istorijas, kultūros ir gamtos vertybes. Projektą įgyvendina Trakų istorinio nacionalinio parko direkcija ir M. K. Oginskio muziejus-sodyba Zalesėje.

Идея этого туристического маршрута – предложить путешественникам трассу культурно-познавательного маршрута между усадьбами имений Ужутракиса (Литва) и Залесья (Белоруссия), добавив к данному маршруту расположенные по пути исключительные, репрезентирующие ландшафт обоих государств, объекты исторического, культурного и природного наследия. Основное внимание уделяется местам, в которых сохранились исторические насаждения, так как они своей стилистикой указывают на историческое влияние культуры Западной Европы и являются крупной и значимой частью культурного наследия нашего региона.

Издание выпущено в рамках реализации международного проекта «Актуализация и реставрация культурного ландшафта Европы на границе Литвы и Белоруссии». Основная цель проекта – развивать отношения соседствующих стран, приспособлять к современным потребностям усадьбы имений Ужутракиса и Залесья, способствовать развитию туризма, и, таким образом, способствовать ознакомлению с находящимися в обеих странах историческими, культурными и природными ценностями. Проект реализуется дирекцией Тракайского исторического национального парка и музеем-усадьбой М.К. Огинского в Залесье.

The idea of this tourist route is to offer travelers a cultural-cognitive route between the manors of Užutrakis (Lithuania) and Zalesye (Belarus), incorporating the unique values of history, culture and nature that represent the landscape of both countries along the way. The main focus is on places where historical greenery remains, as they represent the historical influence of Western European culture by their stylistic features and are a significant part of our region's cultural heritage.

The publication was published in the framework of the international project “The Actualization and Restoration of the European Cultural Landscape on the Lithuanian/Belarusian border”. The main goal of the project is to develop communication between the neighboring countries, by adapting the manors of Užutrakis and Zalesye for modern needs and promoting to travel and get to know historical, cultural and natural values of both countries. The project is implemented by Trakai Historical National Park Management and M. K. Oginskis Museum-palace in Zalesye.

Užutrakio dvaro sodybos parkas Парк поместья Ужутракис Užutrakis Manor Park

Užutrakio g. 1, Trakai • Тракай, ул. Ужутракио 1 • Užutrakio str. 1, Trakai

<http://www.seniejitrakai.lt/>

 Užutrakio dvaro sodyba įsikūrusi pusiasalyje tarp Galvės ir Skaisčio ežerų. Šiandien išlikusį dvaro kompleksą XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje įkūrė Juozapas Tiškevičius drauge su žmona, lenkų kunigaikštyte Jadvyga Svetopolk-Četvertinska. Dvaro valdos siekė 800 ha, o 80 ha buvo skirta šeimos rezidencijai.

Pagal lenkų architekto Juzefo Huso (Józef Huss) projektą, ant Galvės ežero kranto buvo pastatyti istorizmo stiliaus rūmai su įspūdinga, atvirais paviljonais karūnuota terasa. Aplinką sutvarkyti grafas patikėjo žymiam prancūzų kraštovaizdžio architektui Eduardui Fransua Andrė (Édouard François André), kuris atvyko į Užutrakį 1898 m. ir suplanavo jo kūrybai būdingą mišraus stiliaus parką. Priešais rūmus suprojektuoti taisyklingų formų (prancūziški) parteriai su karpomų liepų alėjomis, ornamentiniais gėlynais, marmuro vazomis ir skulptūromis. Didįjį parterį papuošė XVIII a. prancūzų skulptoriaus Antuano Kuazvo (Antoine Coysevox) skulptūrų, vaizduojančių romėnų deives Dianą ir Florą bei nimfą Hamadriadę, kopijos, o mažąjį – romėnų vyno dievo Bakcho skulptūra ir antikinio stiliaus biustai. Rūmus su prancūziškais parteriais supa peizažinis (angliškas) parkas. E. F. Andrė meistriškai išnaudojo kontrastingą pusiasalio peizažą, dirbtinių uolų kompozicijomis pabrėždamas jo kalvas, o didingą Galvės ir Skaisčio ežerų spindesį papildydamas įlinkiuose ir pelkutėse iškastų tvenkinių veidrodžiais. Šiandien greta 38 Lietuvoje savaime augančių medžių ir krūmų rūšių tebeauga dar 54 introdukuotos rūšys ir formos, taip pat apie 400 rūšių žolinių augalų, kurių dalis įveista parko autoriaus.

Po grafo Juozapo Tiškevičiaus mirties 1917 m. Užutrakį iki Antrojo pasaulinio karo pradžios valdė jo vyriausiasis sūnus Andrius. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, dvaro sodyba buvo nacionalizuota. Karo metu ją valdė vokiečių okupacinė valdžia. Po karo čia veikė KGB aukštų pareigūnų sanatorija, vėliau – pionierių stovykla ir poilsio namai, valstybinė turizmo bazė. Šiandien Užutrakio dvaro sodyba – nacionalinės reikšmės kultūros paminklas, valdomas ir tvarkomas Trakų istorinio nacionalinio parko direkcijos.

 Uсадыба имения Ужутракис расположена на полуострове между озерами Гальве и Скайстис. Сохранившийся по сей день комплекс имения был основан Юзефом Тышкевичем совместно с супругой, польской княжной Ядвигой Светополк-Четвертинской, в конце XIX – начале XX века. Угодья имения простилались на 800 га, 80 га из которых использовались для нужд семейной резиденции.

По проекту польского архитектора Юзефа Хуса (Józef Huss) на берегу озера Гальве был построен дворец в стиле историзма с впечатляющей, коронованной открытыми павильонами террасой. Благоустройство местности граф доверил известному французскому ландшафтному архитектору Эдуарду Францу Андре (Édouard François André), который прибыл в Ужутракис в 1899 г. и спланировал характерный для его творчества парк в смешанном стиле. Перед дворцом находятся спроектированные партеры правильной формы (французские) с аллеями подрезаемых лип, орнаментными палисадниками, мраморными вазами и скульптурами. Большой партер украшен копиями скульптур римских богинь Дианы и Флоры, также нимфы Гамадриады, созданными французским скульптором XVIII в. Антуаном Куазво (Antoine Coysevox), а малый – скульптурой бога вина Бакха и бюстами в античном стиле. Дворец с французскими партерами окружает английский парк. Э.Ф. Андре виртуозно использовал контрастный пейзаж полуострова, подчеркнул его холмы композициями из искусственных скал, а величественное сияние озер Гальве и Скайстис дополнено созданными прудами. Сегодня наряду с 38 видами деревьев и кустарников, характерных для климата Литвы, сохранилось 54 формы и вида деревьев и кустарников, привезенных для создания уникального ландшафта, а также порядка 400 видов травянистых растений, часть которых была лично заведена автором парка.

После смерти графа Юзефа Тышкевича в 1917 году помещением Ужутракис до начала Второй мировой войны управлял его старший сын Анджей. После оккупации Литвы Советским Союзом, поместье имения было национализировано. В военные годы оно принадлежало оккупационной немецкой власти. После войны здесь был открыт санаторий для высших чинов КГБ, позже – пионерский лагерь и дом отдыха, государственная туристическая база. Сегодня усадыба имения Ужутракис является памятником культуры национального значения, и находится под присмотром дирекции Тракайского исторического национального парка.

Užutrakis Manor is located on the peninsula between the Lakes Galvė and Skaistis. The manor complex, which survived till today, was built in the end of the 19th century and the beginning of the 20th century by Józef Tyszkiewicz together with his wife, the Polish Duke duchess Jadwiga Światopełk-Czetwertyńska. The manor estate covered 800 ha, and 80 ha were dedicated to the family residence.

According to the project of a Polish architect Józef Huss, a historic-style palace with an impressive terrace, crowned by two open pavilions was built on the shore of Lake Galvė. The famous French landscape architect Édouard François André was entrusted by the Count to arrange the palace surroundings. E. F. André arrived in Užutrakis in 1898 and designed a mixed-style park that is characteristic of his creation.

In front of the palace, the regular shaped (French) parterres were designed with trimmed linden alleys, ornamental flower beds, marble vases and sculptures. The great parterre was decorated by copies of 18th century sculptures by a French sculptor Antoine Coysevox, depicting Roman goddesses Diana and Flora, and a nymph Hamadriadė, while the smaller parterre was decorated by the sculpture of Roman wine god Bakchus and antique style busts. The palace with French parterres is surrounded by the English style park. E. F. André masterfully used the contrasting scenery of the peninsula, emphasizing its hills with artificial rock compositions, and adding to the magnificent glow of Lakes Galvė and Skaistis with the mirror-like surfaces of ponds that were dug in bights and swamps. Today, alongside 38 species of self-growing trees and bushes in Lithuania, there are still 54 introduced species and forms, as well as about 400 species of herbaceous plants, some of which are planted by the author of the park.

After the death of Count Józef Tyszkiewicz in 1917, Užutrakis was ruled by his eldest son, Andrzej, until the beginning of World War II. When the Soviet Union occupied Lithuania, the manor was nationalized. During the war, it was ruled by the German occupying power. After the war, there was a sanatorium for high-level officials of the KGB, later a camp for pioneers and holiday homes, and a state tourism base. Today, Užutrakis Manor is a cultural monument of national significance, managed and maintained by Trakai Historical National Park Management.

Lentvario dvaro sodybos parkas Парк усадьбы имения Лентварис Lentvaris Manor Park

Klevų al. 48, Lentvaris, Trakų r. • Кляву ал. 48, Лентварис, Тракайский р-он

• Klevų al. 48, Lentvaris, Trakai District

Lentvario dvaro sodyba yra Lentvario mieste, Trakų rajone, 18 km nuo Vilniaus. Dvaro sodyba įkurta XVI a. šiauriniame Lentvario ežero krante. Šiandien išlikę rūmai ryškias neogotikines formas įgavo Vladislavo Tiškevičiaus iniciatyva, 1899 m. perstačius juos pagal belgų architekto de Vego (de Waegh) projektą. V. Tiškevičiaus iniciatyva buvo perplanuotas ir dvaro sodybos parkas. Šis darbas buvo patikėtas Eduardui Fransua André (Édouard François André), kuriam, be sūnaus René André (René André), dar talkino Buisenas (Buisanas) de Kulonas (Buysens de Coulon) ir dirbtinių uolų mūrijimo specialistai.

E. F. André įrengė elegantišką keturkampį dviejų dalių parterį, puoštą kolonomis su įmantriomis vazomis. Jo alėjos apsodintos piramide karpytomis tujomis, rutuliniais buksmedžiais. Aplink vazas driekėsi kiliminiai gėlynai, takai tarp dviejų parterio dalių buvo apsodinti karpomomis liepomis, parterio gale tryško fontanas. Parteryje stovėjo vyskupo Jurgio Tiškevičiaus biustas, suoliukai, o prie pat rūmų – dvi iš Verkių atvežtos patrankėlės.

Geometriškai suplanuota rūmų aplinka labai organiškai pereina į peizažinę parko dalį, dėl sukurtų kalnų vaizdų gausos nuo seno pramintą „Šveicarija“. Čia prancūzų meistrai puikiai panaudojo esamo reljefo ir vandens tėkmių galimybes, drąsiai akcentuodami jas dirbtinių uolų sangrūdėmis. Parke buvo įrengta meniška vandens sistema: trys skirtinguose lygiuose išdėstyti tvenkiniai, kuriuos jungė šniokščiantis, krentantis nuo stačių uolų kaskadinis upelis.

Po Antrojo pasaulinio karo dvaro sodybos rūmai ir didžioji dalis parko atiteko Lentvario kilimų fabrikui, o ūkinis trobesius perėmė „Pergalės“ kolūkis. Šiuo metu Lentvario dvaro sodyba taip pat neturi vieno šeimininko, dalis pastatų ir parko yra privati nuosavybė, kitą dalį pastatų ir sodybos apimamą paminklinę teritoriją valdo Trakų rajono savivaldybė.

 Усадьба Лентвариса находится в городе Лентварис, в Тракайском районе, в 18 км от Вильнюса. Усадьба имения основана в XVI в. на северном берегу озера Лентварис. Сохранившийся по сей день дворец своими неоготическими формами обязан инициативе Владислава Тышкевича, когда в 1899 г. он был перестроен по проекту бельгийского архитектора де Вера (de Waegh). По инициативе В. Тышкевича парк усадьбы имения также был заново спланирован. Эта работа была доверена Эдуарду Францу Андре (Édouard François André), которому, кроме сына Рене Андре (René André), также помогал Буез-де-Кулон (Buysens de Coulon) и специалисты по искусственным скалам.

Э.Ф. Андре создал элегантный четырехугольный партер из двух частей, украшенный колоннами с изысканными вазами. Его аллеи украшают подстриженные в форме пирамиды туи, шарообразные самшиты. Вокруг ваз росли ковровые цветники, тропинки меж двух частей партера обрамляли подрезаемые липы, в конце партера – фонтан. В партере стоял бюст епископа Георгия Тышкевича, скамейки, а у самого дворца – две небольшие пушки, привезенные из Веркай.

Геометрически спланированная среда, окружающая дворец, очень органично переходит в ландшафтную часть парка, которая издавна, благодаря созданным горным пейзажам, называется «Швейцария». Тут французские мастера прекрасно сумели использовать местный рельеф и направление вод, поставив смелый акцент на рельеф и искусственные скалы. В парке была создана искусственная система водоемов: три из них располагались на разных уровнях, которые соединялись между собой журчащей, стекающей с отвесных скал, каскадной речушкой.

После Второй мировой войны дворец усадьбы имения принадлежал Лентварисской ковровой фабрике, а хозяйственные постройки перешли во владения колхоза «Пяргалес». Сегодня у усадьбы имения Лентвариса также нет единого хозяина, часть построек и парка является частной собственностью, а другой частью построек и прилегающей к имению исторической территорией владеет самоуправление Тракайского района.

 Lentvaris Manor is located in Lentvaris city, in Trakai district, 18 km from Vilnius. The manor was founded in the 16th century on the northern shore of Lake Lentvaris. The palace that survived till today acquired vivid neo-Gothic forms at the initiative of Władysław Tyszkiewicz, who in 1899 rebuilt it according to the project of the Belgian architect de Waegh. At the initiative of W. Tyszkiewicz, the manor park was also re-planned. This work was entrusted to Édouard François André, who had help from his son René André, as well as from Buysens de Coulon and specialists of artificial rock masonry.

E. F. André arranged an elegant two-part quadruple parterre, decorated by columns with sophisticated vases. Its alleys are planted with pyramid-cut thuja and ball shaped box trees. There were carpet flower beds around the vases, paths between the two parts of the parterre were planted with trimmed lindens, and at the end of the parterre there was a fountain. The bust of Bishop Jerzy Tyszkiewicz and benches stood in the parterre, and two cannons brought from Verkiai stood near the palace.

The geometrically designed environment around the palace very organically merges into the landscaped part of the park, which due to the abundance of artificially created mountain views is being called “Switzerland” since the old times. Here, French masters made great use of the possibilities of existing relief and water flows, boldly emphasizing them by complexes of artificial rocks. The park was equipped with an artistic water system: three ponds arranged at different levels and connected by a trickling cascade stream falling from steep rocks.

After World War II, the manor palace and the majority of the park were given to Lentvaris carpet factory, and the farmhouses were taken over by the collective “Pergalė”. At present, Lentvaris Manor also does not have one master, some of the buildings and a part of the park are private property, other buildings and the monumental territory of the manor estate is owned by Trakai District Municipality.

Trakų Vokės dvaro sodybos parkas Парк усадьбы имения Траку Воке Trakų Vokė Manor Park

Žalioji a. 2A, Vilnius • Жалюйю ал. 2А, Вильнюс • Žalioji a. 2A, Vilnius

<https://www.tvds.lt/>

 Trakų Vokės dvaras įsikūręs pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Trakų, Vokės upės kairiajame krante. Nuo XIX a. vidurio dvaro sodyba priklausė grafams Tiškevičiams, kurie dvarą valdė beveik 100 metų. Šiandien išlikę puošnūs rūmai pastatyti apie 1800 metus pagal architekto iš Varšuvos Leandro Markonio (*Leandro Marconi*) projektą grafo Jono Vitoldo Emanuelio Tiškevičiaus užsakymu. 1892 m. grafo Jono Vitoldo Emanuelio Tiškevičiaus jaunesnysis sūnus Jonas Juozapas į dvarą pakvietė garsų kraštovaizdžio architektą iš Prancūzijos Eduardą Fransua Andrė (Édouard François André) su sūnumi Renė Andrė (René André).

Prancūzų botanikai ir kraštovaizdžio meistrai naujai aranžavo tuo metu jau buvusį senąjį parką ir išplėtė jį į visą Vokės upės slėnį. Pagal E. F. Andrė siūlymus, priešais pagrindinį rūmų fasadą buvo suprojektuotas erdvus parteris su fontanu, prie kurio nuo pagrindinių sodybos vartų veda liepų alėja. Iš kitos rūmų pusės suformuota graži atvira erdvė, užsibaigianti pasagos formos baliustrada su apžvalgos aikštele. Nuo jos buvo atvertas nuostabus vaizdas į žemiau besidriekiantį kraštovaizdinį parką ir didingą Vokės upės slėnį. Parke buvę gausu mažosios architektūros elementų – skulptūrų, altanų, pavėsinė. Peizažinėje parko dalyje šiandien išlikę ir tašytų akmenų šaltinio statinys su nedideliu baseinėliu. Šiaurinėje parko dalyje pagal Lietuvos ichtiologo Mykolo Girdvainio 1881–1885 metų projektą įrengti trys grandinė išsidėstę tvenkiniai, kuriuose buvo veisiami upėtakiai.

Tiškevičių giminė Trakų Vokę valdė iki 1939 metų. Po Jono Juozapo mirties dvaras atiteko jo vyriausiajam sūnui Jonui Mykolui Tiškevičiui. Jis buvo paskutinis Trakų Vokės savininkas prieškarui. Po jo žūties praėjus keliems mėnesiams, į Angliją pasitraukė jo žmona su trimis mažamečiais vaikais, baimindamasi okupantų susidorojimo.

Antrojo pasaulinio karo metais dvare buvo įsikūrusi vokiečių kariuomenė, taip pat čia gyveno olandų kolonistai. 1956 m. dvaro sodyboje įsikūrė Lietuvos žemdirbystės mokslinio tyrimo instituto Trakų Vokės filialas. Šiuo metu Trakų Vokės dvaro sodyba priklauso Vilniaus miesto savivaldybei.

 Имение Траку Воке расположено по середине между Вильнюсом и Тракай, на левом берегу реки Воке. С середины XIX в. усадьба имения принадлежала графам Тишкевичам, которые владели имением почти 100 лет. Сохранившийся на сегодняшний день роскошный дворец построен примерно в 1800 году по проекту архитектора из Варшавы Леандро Маркони (Leandro Marconi) по заказу графа Яна Витольда Эмануэля Тышкевича. В 1892 г. младший сын графа Яна Витольда Эмануэля Тышкевича Яна Юзефа пригласил в имение известного ландшафтного архитектора из Франции Эдуарда Франсуа Андре (Édouard François André) и его сына Рене Андре (René André).

Французские ботаники и ландшафтные мастера облагородили уже существовавший в то время старый парк и расширили его, задействовав всю долину реки Воке. По предложениям Э.Ф. Андре напротив основного фасада дворца был спроектирован просторный партер с фонтаном, к которому от главных ворот усадьбы ведет липовая аллея. С другой стороны дворца было сформировано красивое открытое пространство, заканчивающееся балюстрадой в форме подковы с обзорной площадкой. Отсюда открывается великолепный вид на ландшафтный парк внизу и великодушную долину реки Воке. В парке было множество архитектурных элементов – скульптур, беседка. В пейзажной части парка по сей день сохранился родник из тесаного камня с небольшим бассейном. В северной части парка, согласно проекту Литовского ихтиолога Миколаса Гирдвайниса, в 1881–1885 годах было создано три, расположенные по цепочке, водоема, в которых разводилась форель.

Род Тышкевичей владел Траку Воке до 1939 года. После смерти Яна Юзефа имение перешло к его старшему сыну Яну Михалу Тышкевичу. Он стал последним владельцем Траку Воке в довоенное время. Через несколько месяцев после его гибели его жена с тремя малолетними детьми, опасаясь расправы оккупантов, уехала в Англию.

Во время Второй мировой войны в имении располагалась немецкая армия, также тут жили голландские колонисты. В 1956 г. в усадьбе имения Траку Воке расположился филиал института научных сельскохозяйственных исследований. В настоящее время усадьба имения Траку Воке принадлежит самоуправлению города Вильнюс.

Trakų Vokė Manor is located halfway between Vilnius and Trakai, on the left bank of the Vokė River. Since the middle of the 19th century the manor belonged to the counts Tyszkiewicz, who ruled the manor for almost 100 years. The ornate palace that survived till today was built around 1800 by the architect Leandro Marconi from Warsaw on the order of Count Jan Witold Emanuel Tyszkiewicz. In 1892 Jan Józef, the younger son of Count Jan Witold Emanuel Tyszkiewicz, invited into the manor a famous landscape architect Édouard François André with his son René André from France.

French botanists and landscapers newly arranged the old park that was already in existence at that time and expanded it to the whole valley of the River Vokė. According to the suggestions of E. F. André, a spacious parterre with a fountain was designed in front of the main facade of the palace, leading to the linden alley from the main gate of the manor. On the other side of the palace, there is a beautiful open space that ends with a horseshoe-shaped balustrade with an observation deck. From there, a magnificent view of the English park below and the magnificent valley of the Vokė River opens. There were many elements of small architecture in the park – sculptures, altans, and a gazebo. In the landscape part of the park, the hewn stream stone structure with a small water ool remains. In the northern part of the park, according to the 1881–1885 project of a Lithuanian ichthyologist Mykolas Girdvainis, three ponds, arranged in a chain, where trout was bred, were installed.

The Tyszkiewicz family ruled Trakų Vokė until 1939. After the death of Jan Józef the manor went to his eldest son Jan Michał Tyszkiewicz. He was the last owner of Trakų Vokė during the pre-war period. Several months after his death, his wife and three young children retreated to England, fearing savage treatment by the invaders.

During World War II, a German army was located in the manor and Dutch colonists also lived here. In 1956 the Lithuanian Institute of Agricultural Research Trakų Vokė branch settled in the manor. At present, Trakų Vokė manor belongs to Vilnius City Municipality.

Vingio parkas ∞ Парк Вингис ∞ Vingis Park

M. K. Čiurlionio g. 100, Vilnius • Ул. М. К. Чюрленюса 100, Вильнюс • M.K. Čiurlionio str. 100, Vilnius
<http://www.vilniausparkai.lt/>

Vingio parkas įsikūręs Vilniuje, Neries upės vingyje, 162 hektarų plotą apimančioje teritorijoje. Tai mėgstama vilniečių poilsio vieta, viena lankomiausių žaliųjų erdvių Vilniuje. Parkas įkurtas seno pušyno vietoje, kuri nuo XIX a. pradžios buvo mėgstama miesto gyventojų išvykų vieta.

Seniausia sukurta parko dalis yra jo vakarinis pakraštys prie Neries, kur yra įsikūręs Vilniaus universiteto botanikos sodas Vingio skyrius. Jo teritorijoje nuo XVI a. antrosios pusės buvo Jėzuitų ordino sodyba, o 1919 m. įveistas Vilniaus universiteto botanikos sodas. Netoli pagrindinio įėjimo iš M. K. Čiurlionio gatvės stovi Natalijai Repninai skirta koplyčia-mauzoliejus, pastatyta XVIII a. pabaigoje tuometinio Vilniaus generalgubernatoriaus Nikolajaus Repnino užsakymu.

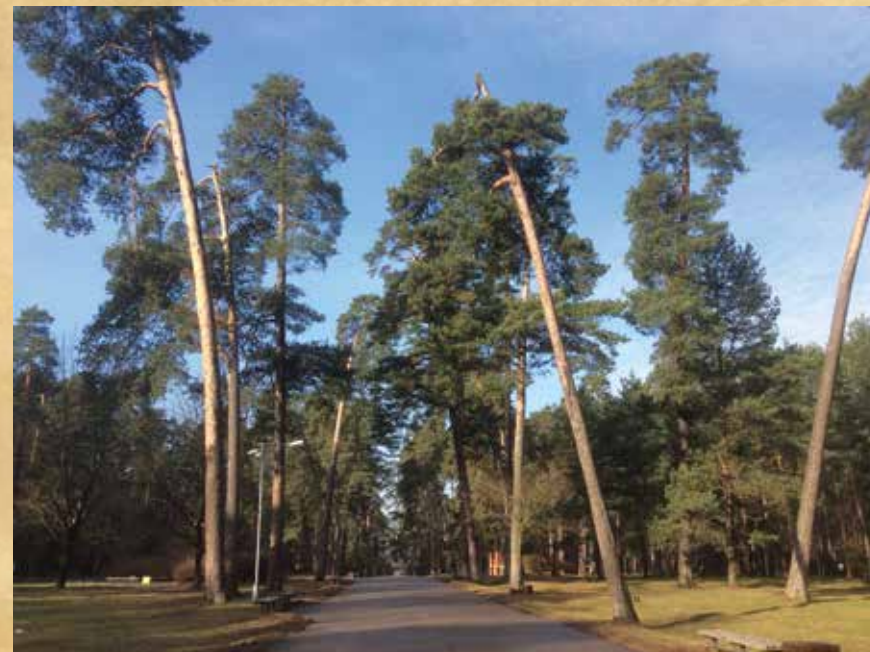
Po Antrojo pasaulinio karo Vingio pušynas pradėtas sistemingai tvarkyti kaip parkas. Jo viduryje esančioje laukymėje pastatyta Vingio parko estrada, įrengta 2 ha ploto aikštė, beveik visoje parko teritorijoje nutiesti takai buvusių pušyno kelių trasomis ir sutvarkyti naujai praminti intensyvaus eismo takai. 9-ajame dešimtmetyje taip pat pastatytas naujas pėsčiųjų tiltas, jungiantis parką su Žvėryno gyvenamuoju rajonu.

Parko medynuose vyrauja paprastosios pušys, tarp kurių yra ir daugiau nei 200 metų senumo. Taip pat parke buvo pasodinta ir vietinių ąžuolų, liepų, svetimžemių baltųjų eglių bei kitų spygliuočių. Prie pagrindinių parko takų ritmiškai pasodintos kompaktiškos raukšlėtalapo eršėčio krūmų grupės, vasaromis pagyvinančios alėjas.

Парк Вингис расположен в Вильнюсе, на изгибе реки Нерис, на территории площадью 162 гектара. Это излюбленное место отдыха жителей Вильнюса, одно из наиболее часто посещаемых зеленых пространств в Вильнюсе. Парк расположен на месте старого соснового леса, который с начала XIX в. был любимым местом отдыха на природе у жителей города.

Старейшей благоустроенной частью парка является его западная окраина у реки Нерис, где обосновалось подразделение ботанического сада Вильнюсского университета «Вингис». На его

территории со второй половины XVI в. была расположена усадьба ордена Иезуитов, а в 1919 году там был разбит ботанический сад. Недалеко от главного входа со стороны улицы М. К. Чюрлениса стоит часовня – мавзолей имени Наталии Репниной, построенная в конце XVIII в. по заказу генерал-губернатора Вильнюса Николая Репнина.

После Второй мировой войны сосновый лес Вингис систематически управлялся как парк. Посреди парка Вингис на поляне находится эстрада, площадь в 2 га также благоустроена, практически на всей территории парка находятся дорожки и тропы интенсивной ходьбы. В 90-е годы также был построен пешеходный мост, соединяющий парк с жилым районом «Жверинас».

Среди насаждений парка преобладают сосны, некоторые из которых достигают 200-летнего возраста. Также в парке были посажены дубы, липы, привезенные из-за границы белые ели и другие хвойные породы. Вдоль основных дорожек парка посажены колючие кустарниковые насаждения, создавая тем самым летнюю аллею.

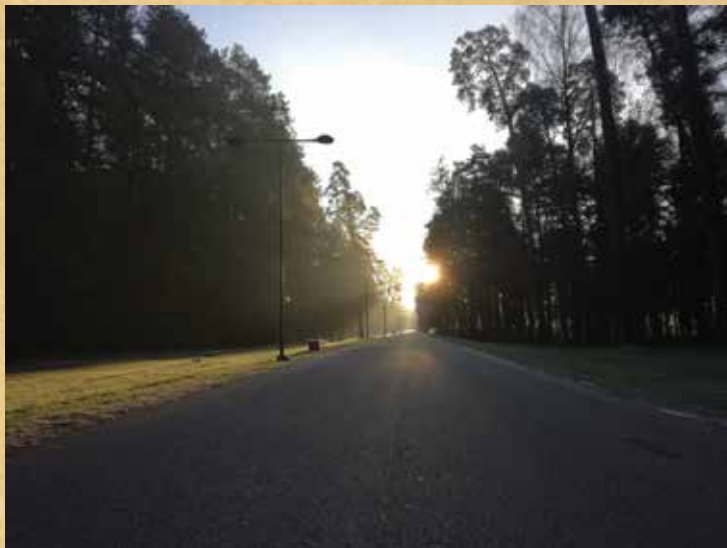

Vingis Park is located on a bend of the Neris River in Vilnius and covers an area of 162 hectares. It has become one of favorite resting places for Vilnius residents and one of the most visited green spaces in Vilnius. The park is located in the place of an old pine forest which from the early part of the 19th century, was a favorite destination for trips.

The oldest domesticated part of the park is its western edge near River Neris, where the Vingis department of Vilnius University Botanical Garden is located. In its territory since the second half of the 16th century the homestead of the Jesuit Order was located; in 1919 the botanical garden of Vilnius University was planted. Near the main entrance from M. K. Čiurlionio Street the chapel-mausoleum, dedicated to Nataliya Repnina, is located. It was built at the end of the 18th century, ordered by the then General Governor of Vilnius, Nikolai Repnin.

After World War II, Vingis pine forest was systematically managed as a park. In the middle of the park Vingis Park stage platform was built, a 2 ha square was arranged, paths were built on routes of the former pine forest throughout almost all territory of the park, and the newly made intense traffic trails were arranged. A new pedestrian bridge between the park and the Žvėrynas residential district was built in the 1990s.

Scots pines prevail in park stands, some of them are more than 200 years old. There were also local oaks, lindens, white spruce and other conifers planted in the park. Rhythmically planted compact pennywort thorn shrub groups are located nearby the main paths of the park, they enliven the alley during summers.

Bernardinų sodas Сад Бернардинцев Bernardinai Garden

B. Radvilaitės g. 8A, Vilnius • Ул. Б. Радвилайтес 8А, Вильнюс • B. Radvilaitės str. 8A, Vilnius
<http://www.vilniusparkai.lt/>

Pačiame Vilniaus centre, tarp Gedimino pilies kalno, Vilnelės ir Bernardinų vienuolyno, įsikūręs Bernardinų sodas (anksčiau vadintas Sereikiškių parku). Po ilgiau nei metus trukusios rekonstrukcijos 2013 m. parke buvo atkurta autentiška XIX a. aplinka pagal dailininko Aleksandro Štrauso (Alexander Strauss) projektą.

Parkas atgavo istorinį Bernardinų sodo pavadinimą, nes, istorikų teigimu, kelis šimtmečius didžiojoje dalyje šios teritorijos buvo įrengtas būtent bernardinams priklausęs sodas. Jam atminti sukurta vienuolių sodo ekspozicija su vaistiniais, prieskoniniais, maistiniais ir arbatiniais augalais. Parke galima apžiūrėti atkurtus senuosius parko elementus: alpinariumą, tvenkinį, Belvederio kalnelį, centrinę aikštę, pasivaikščioti takais palei Vilnelę, pasigrožėti istorinėse vietose įrengtais fontanais, kurių vienas yra muzikinis. Parke taip pat yra rožynas, vaikų žaidimo aikštelės.

Ypatinga parko erdvė – botaninė ekspozicija, skirta XVIII a. čia buvusiam vienam didžiausių Rytų Europoje botanikos sodui įamžinti. Ekspozicijoje galima pamatyti ginkmedį, geltonąją sedulą, kanadinę pocugę, juodąją pušį, tris vienus seniausių Vilniuje ąžuolus. Šalia įėjimo nuo Šv. Brunono gatvės taip pat auga seniausias Vilniaus ąžuolas, kurio amžius siekia apie 400 metų.

В самом центре Вильнюса, между горой замка Гедиминаса, Вильняле и монастырем Бернардинцев, расположился сад (раньше называемый Серейкишко парк). После длившейся больше года реконструкции в 2013 г. в парке по проекту художника Александра Штрауса (Alexander Strauss) была восстановлена аутентичная атмосфера XIX века.

Парк вернул историческое название сада Бернардинцев, так как, по убеждениям историков, несколько столетий на большей части этой территории был разбит сад, принадлежавший именно Бернардинцам. В его честь создана композиция сада монастыря с лечебными, пряными, чайными

ми и употребляемыми в пищу растениями. В парке можно осмотреть реконструированные старинные элементы парка: альпинарий, водоем, Бельведерскую горку, центральную площадь, прогулять по тропинкам вдоль Вильняле, полюбоваться фонтанами, находящимися в исторических местах, один из которых музыкальный. Также в парке есть розарий, детские игровые площадки.

Особенное пространство парка – ботаническая экспозиция, предназначенная для увековечения одного из крупнейших ботанических садов Восточной Европы, разбитых на момент XVIII в. В экспозиции можно увидеть Гинко дерево, желтый дерен, Псевдотсугу Мензиса, черную сосну, три старейших дуба Вильнюса. У входа со стороны ул. Св. Брунона также растет старейший дуб Вильнюса, возраст которого достигает 400 лет.

Bernardinai Garden (formerly called Sereikiškės Park) is located in the very center of Vilnius, enclosed by Gediminas Castle Hill, Vilnelė and Bernardine Monastery. After more than a year of reconstruction, in 2013, an authentic environment of the 19th century, according to the project of painter Alexander Strauss, was restored in the park.

The park regained its historic name of Bernardinai Garden because, as historians say, for centuries, most of this area was equipped with a garden which belonged to Bernardine monks. An exposition of monk garden, containing herbs, spices, nutrients and tea plants was created to commemorate it. In the park you can see the restored old elements of the park: rock garden, pond, Belvedere hill, central square, you can walk along the paths be the River Vilnelė, admire the fountains, one of which is musical, on historical sites. The park also features a rosarium and children's playgrounds.

A special park space is a botanical exposition, dedicated to commemorate one of the largest botanical gardens in Eastern Europe which was located here in the 18th century. In the exposition you can see ginkgo, yellow dogwood, Canadian Douglas fir, black pine and three of the oldest oaks in Vilnius. Next to the entrance from St. Brunono Street, the oldest oak tree in Vilnius, which is about 400 years old, is growing.

Verkių dvaro sodybos parkas Парк усадьбы имени Вяркяй Verkiai Manor Park

Žaliųjų ežerų g. 49, Vilnius • Ул. Жалюйю эжеру 49, Вильнюс • Žaliųjų ežerų str. 49, Vilnius
<http://www.pavilniai-verkiai.lt/Verkiai/>

Verkių dvaro sodyba yra įkurta ant stataus Neries kranto, prie Verkės upelio žiočių, patenka į Verkių regioninį parką ir Verkių kraštovaizdžio architektūros draustinį. Šiandien išlikusį didingą klasicistinį Verkių architektūrinį ansamblį sukūrė Martynas Knakfusas ir jo mokinys Laurynas Stuoka-Gucevičius Ignoto Masalskio užsakymu. Verkių dvaro sodybos parkas pradėtas kurti XVI a., išplėstas XVII a. pabaigoje, rekonstruotas XVIII a. suformuojant du parkus – viršutinį ir žemutinį (didįjį), kurie XIX a. vid. perplanuoti, sumažinant viršutinį parką tuometinio dvaro savininko kunigaikščio Liudviko Adolfo Vitgenšteino užsakymu.

Parko medynus daugiausia sudaro vietinių medžių rūšys: pušys, liepos, klevai, auga ąžuolai, vinkšnos, guobos, o slėnių šlaituose – eglės ir uosiai. Medynų pakraščiuose ir atokiau nuo jų grupėmis bei pavieniui minėtinos žemaugės, tankiašakės paprastosios eglės. Joms būdinga kūgiška laja, o šakos nusileidžia ligi pat žemės. Prie rūmų auga dailūs lenkiniai maumedžiai bei žemesni ir plonesni sibiriniai maumedžiai. Tai vienintelis parkas Lietuvoje, garsėjantis didele liepų rūšių bei formų įvairove. Čia auga kalninės Šiaurės Amerikos liepos, veimutinės pušys, sidabrinės dygiosios eglės. Apstu didžialapių liepų, yra pilkųjų riešutmedžių.

Savita ir įdomi Verkių dvaro sodybos parko tvenkinių sistema. Dvaro sodybos tvenkiniai, susieti tarpusavyje, jungia viršutinę ir apatinę parko dalis. Išlikusios trys – Verkės, Turniškės ir Riešės – upelių tvenkinių grupės. Galima pastebėti kai kurių jų krantų senąsias formas, buvusių tvenkinių dugnus, išdžiūvusius kanalus. Tvenkiniai vietomis užžėlę, užpelkėję, o dalis jų pakrančių užsodinta pušų ir eglių medynais.

Žuvų ūkiui plėtoti nuo seno buvo skirti tvenkiniai, esantys seniausioje Verkių parko dalyje – žemutiniame, arba didžiajame, parke. XIX a. čia buvo įrengti žuvivaisos tvenkiniai, o aplink juos driekėsi daržai.

 Усадьба Вяркяй, обосновавшаяся на крутом берегу реки Нярис рядом с устьем речки Вярке, находится на территории Регионального парка Вяркяй и Вяркяйского ландшафтно-архитектурного заказника. Сохранившийся до наших дней величественный Вяркяйский архитектурный ансамбль, построенный в стиле классицизма, создан Мартином Кнакфусом и его учеником Лауриномасом Стуока-Гуцявичюсом по заказу Игнотаса Масальскиса

Создание парка усадьбы имения Вяркяй началось в XVI в., парк был расширен в конце XVII в., реконструкция была выполнена в XVIII в. Путем формирования двух парков – верхнего и нижнего (большого), которые в середине XIX в. были перепланированы, уменьшив верхний парк по заказу бывшего на тот момент владельца имения Людвика Адольфа Витгенштейна.

Насаждения парка в основном состоят из местных видов деревьев: сосен, лип, кленов, растут дубы, вязы, ильмы, а на долинных склонах – ели и ясени. На окраинах насаждений группами и по одиночке растут низкорослые обычные ели. Для них характерна конусообразная крона, а ветви опускаются до самой земли. У дворца растут красивые польские лиственницы и более низкие и стройные сибирские лиственницы. Это единственный парк в Литве, известный огромным разнообразием форм и видов лип. Здесь растут Североамериканские липы, белые восточные сосны, серебряные игольчатые ели. А также много крупнолистных лип, и серый орех.

Своеобразна и интересна система водоемов усадьбы имения Вяркяй. Соединенные между собой водоемы усадьбы имения, объединяют верхнюю и нижнюю части парка. Сохранились три группы речных прудов – Верке, Турнишке и Риеше. Присмотревшись, видны очертания их бывших берегов, дно бывших водоемов, пересохшие каналы. Водоемы местами заросли, стали болотистыми, а часть их побережья засажена сосновыми и елочными лесами.

Пруды, расположенные в самой старой части парка «Вяркяй» – в нижнем, или так называемом большом, парке – были использованы для нужд рыбного хозяйства. В XIX в. здесь были оборудованы водоемы для разведения рыбы, а вокруг них были огороды.

 Verkiai Manor is located on the steep bank of Neris River, near the mouth of Verkė Stream, and is a part of Verkiai Regional Park and Verkiai Architecture Reserve. Magnificent classicist Verkiai architectural ensemble, which remained till this day, was created by Marcin Knakfus and his apprentice Laurynas Stuoka-Gucevičius, by the order of Ignacy Massalski. Verkiai Manor Park was started to establish in the 16th century, expanded at the end of the 17th century and was reconstructed in the 18th century by forming two parks – the upper and lower (greater), which in the middle of the 19th century were replanned by reducing the upper park at the request of the then owner of the manor Duke Ludwig Adolf Wittgenstein.

The park stands are mainly made up of local tree species: pines, lindens, maples, oaks, elms, gulls, as well as spruces and ashes on the slopes of the valleys. It is worth to mention dwarf, Norway and blue spruces, that can be found on the outskirts of the stands and at a distance from them in the forms of groups and individually. They have a conical crow, and their branches descend all the way to the ground. Beautiful Polish larches and lower and thinner Siberian larches are growing by the palace. It is the only park in Lithuania famous for its great variety of linden species and forms. Mountainous North American lindens, Eastern white pines and silver spruces also grow here. There is a plenty of large-leaved lindens and also gray walnuts.

A peculiar and interesting is the system of the ponds of Verkiai Manor Park. The ponds of the manor are connected to each other, they connect the upper and lower parts of the park. Three groups of river ponds – Verkė, Turniškės and Riešė survived. It is possible to observe the old forms of some of their shores, the bottoms of the former ponds and the dried canals. In some places the ponds have overgrown with trees and wetlands prevail, some of their coasts have been planted with pine and spruce stands.

Ponds, which are located in the oldest part of Verkiai Park – in the lower (or the bigger) park – have been devoted to the fish farm development. In the 19th century fish ponds and gardens around them were installed here.

Vilniaus universiteto botanikos sodas Kairėnuose
Ботанический сад Вильнюсского университета в Кайренай
Botanical Garden of Vilnius University in Kairėnai

Kairėnų g. 43, Vilnius • Ул. Кайрену 43, Вильнюс • Kairėnų str. 43, Vilnius
<http://www.botanikos-sodas.vu.lt/>

 Vilniaus universiteto botanikos sodas yra įsikūręs Vilniaus priemiestyje, Kairėnų dvaro sodyboje. Vilniaus universiteto botanikos sodas, 1781 m. įkurtas viename iš Vilniaus senamiesčio kiemelių, šiuo metu disponuoja dviem žemės plotais – Vingyje ir Kairėnuose.

VU botanikos sodas yra ne tik didžiausias Lietuvoje (bendras plotas 199 ha), bet ir turtingiausias augalų kolekcijų: čia auginama apie 9 000 pavadinimų augalų, priklausančių 886 gentims, o gausiausios ir įspūdingiausios kolekcijos – rododendrų, alyvų, lianų, bijūnų, jurginų ir svogūninių gėlių.

Vilniaus universiteto Kairėnų botanikos sode galima apžiūrėti senąjį dvaro parką, jo vandens telkinius, angliško stiliaus parko erdves, senuosius medžius ir krūmus bei fontaną, o rytinėje parko dalyje – 200 metų senumo liepų alėją. Čia taip pat galima aplankyti unikalų Žaliąjį pastatą – vieną ekologiškiausių statinių visoje Lietuvoje. Pastato išorė puošta žaliomis kolonomis, energiją jam tiekia geoterminis šildymas ir saulės kolektoriai, o ant stogo įrengta Žalioji terasa, nuo kurios atsiveria puikus vaizdas į botanikos sodą ir kuri yra atvira visiems lankytojams.

Vilniaus universiteto Kairėnų botanikos sode vyksta ir įvairūs kultūriniai renginiai (koncertai, meno parodos). Galima pajodinėti ar pasivažinėti kietomis.

 Ботанический сад Вильнюсского университета расположен в пригороде Вильнюса, в усадьбе имени Кайренай. Ботанический сад Вильнюсского университета, 1781 г. расположен в одном из старых городских дворов Старого города Вильнюса, в настоящее время имеет два земельных участка – Вингис и Кайренай.

Ботанический сад ВУ является не только крупнейшим в Литве (общая площадь 199 га), ему также принадлежит и самая богатая коллекция растений: здесь выращивается порядка 9 000 наименований растений 886 родов, здесь также находятся самые большие и впечатляющие коллекции рододендронов, сирени, лиан, пионов, георгинов и луковичных цветов.

В ботаническом саду Вильнюсского университета в Кайренай можно осмотреть старинный парк имения, его водоемы, парковые пространства в английском стиле, старые деревья и кустарники, также фонтан; в восточной части парка – липовую аллею, возраст которой достигает 200 лет. Здесь также можно посетить уникальное «Зеленое строение» – одну из самых экологических построек во всей Литве. Внешняя часть постройки украшена зелеными колоннами, энергию здание получает благодаря геотермическому отоплению и солнечным коллекторам, а на крыше оборудована открыта для всех посетит елей «Зеленая терраса», с которой открывается прекрасный вид на ботанический сад.

В ботаническом саду Вильнюсского университета в Кайренай проводятся различные культурные мероприятия (концерты, художественные выставки). Можно покататься на лошадях верхом или в карете.

The Botanical Garden of Vilnius University is located in the suburb of Vilnius, at Kairėnai Manor. The Botanical Garden of Vilnius University, established in 1781 in one of the courtyards of Vilnius Old Town, currently has two land plots – in Vingis and in Kairėnai.

VU Botanical Garden is not only the largest in Lithuania (total area of 199 ha), but also the richest in plant collections: there are about 9,000 names of plants belonging to 886 tribes, and the richest and most impressive collections include: rhododendrons, lilacs, lianas, peonies, pompons and bulb flowers.

In the Kairėnai Botanical Garden of Vilnius University you can see the old manor park, its water bodies, the English-style park spaces, the old trees and shrubs, as well as the fountain, and in the eastern part of the park – a 200-year-old linden alley. Here you can also visit the unique Green Building, one of the most ecological buildings in Lithuania. The exterior of the building is decorated with green columns, the building is powered by geothermal heating and solar collectors, and the roof is equipped with a green terrace with a great view to the botanical garden; the terrace is open for all visitors.

Various cultural events (concerts, art exhibitions) take place in the Kairėnai Botanical Garden of Vilnius University. It is possible to ride a horse or take a chariot ride.

Markučių dvaro sodybos parkas Парк усадьбы имения Маркучай Markučiai Manor Park

Subačiaus g. 124, Vilnius • Ул. Субачаус 124, Вильнюс • Subačiaus str. 124, Vilnius
http://www.vilniausmuziejai.lt/a_puskinas/paslaugos/index.htm

 Markučių dvaro sodyba yra įsikūrusi Markučiuose – Vilniaus miesto dalyje, į pietryčius nuo miesto centro, kalvotoje vietovėje kairiajame Vilnios krante. Parkas, iš dalies išlikęs iki šių dienų, pertvarkytas XIX a. pabaigoje tuometinio dvaro valdų savininko Grigorijaus Puškino, garsaus rusų poeto Aleksandro Puškino sūnaus. Parkas perplanuotas pagal tuo metu Rusijoje vyravusias parkų kūrimo tradicijas. Jam būdingas ryškus reljefas, o parko puošmena – apatinėje terasoje esantis vaizdingas tvenkinys su jį juosiančiais pasivaikščiojimo takais ir apžvalgos aikštelėmis. Parke vyrauja vietinės medžių rūšys: liepa, paprastasis ąžuolas, uosis, kalninė guoba, taip pat introdukuoti medžiai: didžialapė liepa, pensilvaninis uosis ir kt.

G. Puškinas Markučiuose taip pat pasistatė vilą, kurioje po Antrojo pasaulinio karo buvo įkurtas A. Puškino muziejus, veikiantis čia ir šiandien. Parko teritorijoje taip pat stovi A. Puškino skulptūrinis biustas.

 Усадьба имения Маркучай расположена в Маркучай – части города Вильнюса, на юго-восток от его центра, в холмистой местности на левом берегу Вильни. Парк, который частично сохранился и по сей день, был реконструирован в конце XIX в. бывшим на тот момент собственником имения Григорием Пушкиным, сыном великого русского поэта Александра Пушкина. Парк был заново спланирован по преобладавшим в то время в России традициям создания парков. Ему характерен ярко выраженный рельеф, а украшение парка – расположенный на нижней террасе впечатляющий своей красотой водоем с опоясывающими его прогулочными дорожками и обзорными площадками. В парке преобладают местные виды деревьев: липа, обычный дуб, ясень, горный вяз, также деревья, которые были привезены специально для создания парка: крупнолистная липа, ясень пенсильванский и др.

Г. Пушкин построил виллу в Маркуčiai, в которой после Второй мировой войны был основан существующий и по сей день музей А. Пушкина. На территории парка также установлен бюст А. Пушкина.

Markučiai Manor is located in Markučiai – in the part of Vilnius city, southeast of the city center, in a hilly area on the left bank of Vilnia. The Park, which has been partially preserved to this day, has been reorganized at the end of the 19th century, by the son of the poet Alexander Pushkin – Grigory Pushkin, the then owner of the manor. The park was rebuilt according to the traditions of park designing in Russia at that time. One of the characteristic features include a vivid terrain, and the park's embellishment is a pond located on the lower terrace, with paths and observation platforms distributed around the pond. The park is dominated by native tree species: linden, oak, ash, mountain elm, as well as introduced trees: broad-leaved linden, Pennsylvanian ash, etc.

G. Pushkin also built a villa in Markučiai, where after World War II A. Pushkin Museum was established, working till this day. There is also a sculptural bust of A. Pushkin in the park area.

Jašiūnų dvaro sodybos parkas **Парк усадьбы имения Яшюнай Jašiūnai Manor Park**

Jono Sniadeckio g. 2, Jašiūnai • Ул. Йона Снядецкого 2, Яшюнай • Jono Sniadeckio str. 2, Jašiūnai
<http://www.salcininkaikultura.lt/lt/page/jasin-dvaro-sodybos-rmai-200>

Sodyba išlikusi Jašiūnų miestelyje, kairiajame Merkio krante. Dvaro sodybos puošmena – parkas, įkurtas XIX a. pradžioje kaip peizažinis parkas su geometrinio plano elementais. Vietovei būdingas švelniai banguotas reljefas ir puikus Merkio pakrančių kraštovaizdis. Parke, besitęsiančiame į vakarus Merkio upės pakrante, yra sukurtos raiškios želdinių kompozicijos, plastiško kontūro medžių masyvai, vinguriuojantys takai. Einant pagrindiniu taku, atsiveria gražios parko erdvių perspektyvos, daugiau ar mažiau užpildytos vaizdingomis medžių grupėmis.

Parko erdves formuoja vietinės medžių ir krūmų rūšys: mažalapė liepa, paprastasis klevas, paprastasis uosis, kalninė guoba, karpotasis ir plaukuotasis beržai, juodalksnis, drebulė, paprastoji eglė, pušis, paprastieji lazdynai, paprastieji sausmedžiai ir kt. Parke šiandien skaičiuojama ir 21 svetimžemių medžių ir krūmų rūšis bei veislės: europinis maumedis, veimutinė pušis, raudonasis ąžuolas, raukšlėtalapio erškėtis ir kt.

Усадьба сохранилась в городке Яшюнай, на левом берегу Меркиса. Украшение усадьбы имения – парк, разбитый в начале XIX в., созданный в качестве пейзажного парка с элементами геометрического плана. Для местности характерен мало холмистый рельеф и прекрасный вид на побережье Меркиса. В парке, простирающемся на запад вдоль побережья Меркиса, созданы четкие композиции насаждений, древесные массивы с пластичным контуром, изгибающиеся тропы. Прогуливаясь по главной дорожке, открываются красивые перспективы парковых просторов, более или менее заполненные живописными группами деревьев.

В парке растут местные виды деревьев и кустарников: мелколистная липа, клен, обыкновенный ясень, горный вяз, плакущие и пушистые березы, черная ольха, осины, обыкновенная ель, сосна, обыкновенный орешник, обыкновенный сухолом и др. На сегодняшний день в парке насчитывается и 21 вид привезенных из-за границы деревьев и кустарников: европейская лиственница, белая восточная сосна, красный дуб, морщинистый шиповник и др.

The manor estate is extant in Jašiūnai, on the left bank of Merkys River. The decoration of the manor is a park founded in the beginning of the 19th century as a landscape park with elements of a geometric plan. The area is characterized by the gently wavy terrain and the magnificent landscape of the Merkys River coasts. Rich greenery compositions, soft contoured tree arrays and curving paths are created in the park, which extends to the west of the River Merkys. When walking along the main trail, the park offers spectacular views, more or less filled with picturesque tree groups.

Park spaces are formed by local tree and shrub species: small-leaved linden, plain maple, common ash, mountain elm, silver and downy birches, black alder, aspen, spruce, pine, hazel, honeysuckle and others. There are 21 species and breeds of alien trees and shrubs in the park today: European larch, Weymouth pine, red oak, letchberry and more.

Paulavos Respublika (Merkinės dvaras)

Паулавская Республика (имение Мяркинес)

The Republic of Paulava (Merkinė Manor)

Paulavos respublika, 3937, Merkinė • Паулавская Республика, 3937, Мяркине
• The Republic of Paulava, 3937, Merkinė

Paulavos respublika (arba Pavlovo respublika) buvo nedidelė XVIII a. antrojoje pusėje gyvavusi valstiečių savivaldos bendruomenė, kurią įkūrė tuometinis Merkinės dvarininkas Povilas Ksaveras Bžostovskis. Paulavos respublika įkurta palei Merkį, upės aukštupyje, dabartiniame Merkinės kaime, Šalčininkų rajone, prie Jašiūnų–Turgelių kelio.

Klestintis P. K. Bžostovskio dvaras išsiskyrė sutvarkytu parku, ankstyvojo italų klasicizmo stiliaus rūmais. Dvaro sodai ir parkas garsėjo turtinga augalija, buvo daug gėlynų. Merkinės dvaro 1803 m. inventoriuje aprašyta vietiniais medžiais apsodinta promenada, per kurią nuo Merkio buvo iškasti kanalai, atlikę melioracinę ir dekoratyvinę funkcijas, o ant kanalo buvo pastatytas vienas didelis išgaubtas tiltas ir keli maži tilteliai.

Dabar Paulavos respubliką mena buvusio Merkinės dvaro pastatų liekanos dešiniajame Merkio upės krante. Įspūdingas pastatų griuvėsių kompleksas šiandien apsuptas seno sulaukėjusio parko ir pritaikytas lankytojams: tvarkomi žėlynai, įrengti takeliai, pastatytas paminklinis akmuo P. K. Bžostovskiui ir jo įkurta Paulavos respublika.

Паулавская Республика (или Павловская Республика) была небольшой общиной крестьянского самоуправления, существовавшая во второй половине XVIII в., которая была основана помещиком Мяркине Павлом Ксаверием Бжостовским. Паулавская Республика основана вдоль Меркиса, по верхнему течению реки, в деревне Мяркине, в Шальчининкайском районе, у дороги Яшюнай – Тургелей.

Преуспевавшее имение П. К. Бжостовского гордится ухоженным парком, дворцом в стиле раннего итальянского классицизма. Сады и парк имения были известны своей богатой флорой,

там было множество цветников. В инвентаре имения Мяркине на 1803 г. упоминается променада, вдоль которой были посажены деревья, характерные данному региону, через которую от Меркиса были вырыты каналы, выполнявшие мелиорационную и декоративную функции, а над каналом был построен большой дугообразный мост и несколько маленьких мостков.

Теперь о Паулавской Республике напоминают развалины строений дворца имения Мяркинес на правом берегу Меркиса. Впечатляющий комплекс развалин строений сегодня окружен старым парком, который вновь приспособливается для посещения: благоустраиваются насаждения, уже проложены дорожки, поставлен памятный камень П. К. Бжостовскому и основанной им Паулавской Республике.

The Republic of Paulava (or the Republic of Pavlov) was a small peasant municipal community that existed in the second half of the 18th century, founded by the then Merkinė landowner Paweł Ksawery Brzostowski. The Republic of Paulava was founded along the River Merkys, on the upperhead of the river, in the present day village of Merkinė, in Šalčininkai district, near Jašiūnai – Turgeliai road.

The flourishing manor of P. K. Brzostowski was distinguished by its well-kept park and an early Italian classical style palace. The manor gardens and the park were famous for their rich vegetation, there were many flower gardens. In the 1803 inventory of Merkinė manor a promenade planted around with native trees was described, through which canals from Merkys, performing the functions of reclamation and décor, were dug. One large convex bridge and several small bridges were built on the canal.

Now the Republic of Paulava is home to the remains of the former Merkinė manor buildings on the right bank of the Merkys River. The impressive complex of ruins of buildings is surrounded today by an old park and adapted for visitors: greeneries are maintained, paths are installed, and a monumental stone was built for P. K. Brzostowski and the Republic of Paulava created by him.

Abramovičių sodyba. XVIII a. – XIX a. pradžia

Усадьба Абрамовичей XVIII – нач. XIX в.

The Manor of the Abramovichs. The 18th – early 19th centuries

Vornianų kaimas, Astravo r. • Островецкий п-н, д. Ворняны • Vorniany Village, Ostrovetsky District

1581 m. karalius Steponas Batoras padovanojo Vornianus už karinius nuopelnus Lydos seniūnui ir Minsko bei Smolensko vaivada Janui Abramovičiui. Abramovičius Vornianus padarė savo pagrindine rezidencija. Dideles statybas miestelyje pradėjo Marciana iš Abramovičių giminės. Ji vietoje senosios sodybos pastatė naujus rūmus. Nuo jų plati alėja vedė bažnyčios link, kirsdama Turgaus aikštę, iš dviejų pusių apsuptą šešiolikos tipinių gyvenamųjų pastatų (po aštuonis iš kiekvienos pusės).

Dviejų aukštų mūriniai rūmai ir du simetriški mediniai fligeliai sudarė pusiau atvirą paradinį kiemą. Iki šiol nevisiškai aišku, kaip jie atrodė, nes XIX a. – XX a. pradžioje ne vieną kartą buvo perstatomi. Romantiško parko teritorija nuo aikštės buvo atskirta akmenine tvora su vartais, nuo kurių bažnyčios link vedė liepų alėja. Per Pirmąjį pasaulinį karą rūmai beveik visiškai sudegė.

Iš Abramovičių sodybos iki mūsų laikų išliko parkas, malūnas ir stilizuotas gotikinis bokštas-paviljonas, esantis tvenkinio saloje. Vornianų rūmų ir parko komplekse vandens telkiniai užėmė didelę parko teritorijos dalį už paradinio kiemo. Vandens paviršių, apsuptą vaizdingais krantais, apšodintą piramidinėmis tuopomis, juodalksniais, trapiaisiais gluosniais, paprastaisiais uosiais, sėkmingai papildė vandens malūno pastatas, paviljonas-maudykla, pavėsinė su kolonomis ir egzotišku bokštu, pastatytu saloje iš raudonų plytų XIX a. pabaigoje, imituojančiu viduramžių tvirtovių statinius. Vornianuose plytinis bokštas ir šiandien stovi ant masyvaus pagrindo iš riedulių. Į salą su bokštu per tvenkinį permes-tas originalus pakeliamasis tiltelis. Vandens telkiniai, bokštas, paviljonai kartu su svyrančiaisiais gluosniais ir piramidinėmis tuopomis sudarė bendrą ansamblį, savotišką, neįprastai dinamišką vandens ir parko erdvę. Salos, dažniausiai ovalios formos ir nedidelės, lėmė meninę vandens telkinių vertę. Jos sudarė įspūdį, jog krantai toli, suteikdamos perspektyvai didelį gylį.

 В 1581 г. король Стефан Баторий подарил Ворняны за военные заслуги старосте лидскому и воеводе минскому и смоленскому Яну Абрамовичу. Абрамович сделал Ворняны своей главной резиденцией. Большую стройку в местечке начала Марцианна из рода Абрамовичей. Она же на месте старой усадьбы возвела новый дворец. От него широкая аллея вела к костелу, пересекая Рыночную площадь, окруженную с двух сторон шестнадцатью типовыми жилыми постройками (по восьми с каждой стороны).

Двухэтажный каменный дворец и два симметричных деревянных флигеля образовывали полуоткрытый парадный двор. До сих пор не совсем ясно, как он выглядел, потому что на протяжении XIX — начала XX веков неоднократно перестраивался. Территория романтического парка отделялась от площади каменной оградой с воротами, от которой к костелу вела липовая аллея. В Первую мировую войну дворец почти полностью сгорел.

Из усадьбы Абрамовичей до наших дней уцелели парк, мельница и стилизованная под готику башня-павильон, которая находится на острове пруда. В дворцово-парковом комплексе в Ворнянах водоёмы занимали большую часть территории парка за парадным двором. Водная поверхность в обрамлении живописных берегов, обсаженных пирамидальными тополями, чёрной ольхой, ломкой ивой, обыкновенным ясенем удачно дополнялась зданием водяной мельницы, павильоном-купальней, беседкой с колоннами и экзотической башней на острове, построенной в конце 19 века из красного кирпича в духе крепостных сооружений Средневековья. В Ворнянах кирпичная башня и сегодня стоит на массивном основании из валунов. Через пруд к острову с башней переброшен оригинальный подъемный мостик.

Водоёмы, острова, башня, павильоны вместе с плакучими ивами и пирамидальными тополями образовывали единый ансамбль, своеобразным, необыкновенно динамичное водно-парковое пространство. Наличие островов, преимущественно округлой формы и небольших размеров, предопределяло художественное достоинство водоёмов. Острова создавали видимость отдаления берегов, придавая большую глубину перспективе.

In 1581, King Stefan Batory gave Vornyany for military services to Yan Abramovich, the headman of Lidi and voivode of Minsk and Smolensk. Abramovich made Vornyany his main residence. Significant construction works on the site were commenced by Martsianna from the family of the Abramovichs. It was she who had a new palace built on the site of the old manor. There was also a wide alley that led from the palace to the church, crossing the Market Square, surrounded on both sides by sixteen typical residential buildings (eight on each side).

The two-storey stone palace and two symmetrical wooden outbuildings formed a semi open main courtyard. It is still not entirely clear how it looked, because during the 19th and early 20th centuries it was rebuilt several times. The territory of the romantic park was separated from the square by a stone wall with a gate, from which a lime alley led to the church. During World War I, the palace was almost completely burnt down.

Only some of the of the Abramovichs estate i.e. a park, a mill and a tower-pavilion styled in the Gothic style, which is located on the island of the pond, have survived to this day. Water bodies occupied most of the park territory behind the main courtyard in the palace and park complex in Vornyany.

The water surface framed by picturesque shorelines, surrounded by pyramidal poplars, black alders, brittle willows, and common ash is elegantly complemented by the building of a water mill, a bathing pavilion, a gazebo with columns and an exotic tower that was built on an island in the late 19th century from red brick in the spirit of fortifications of the Middle Ages. The brick tower still stands on a massive foundation of boulders in Vornyany. An original lift bridge will take you across the pond to the island with the tower. Water bodies, islands, a tower, pavilions, together with weeping willows and pyramidal poplars, formed a single ensemble, a peculiar, unusually dynamic water-park space. The presence of islands, mainly of round shape and small size, predetermined the artistic merit of the water bodies. The islands created the appearance of distant shores, giving a greater depth to the vista.

Staržinskių sodybos namas. XX a. pradžia

Усадебный дом Старжинских нач. XX в.

The Manor House of the Starzhinskys. The early 20th century

Komarovo kaimas, Miadelio g. • Мядельский р-н, д. Комарово • Komarovo Village, Myadel District

Senovinė sodyba Komarovo kaime iš pradžių buvo Chominskių giminės valda, bet XIX a. antrojoje pusėje ji tapo grafo Staržinskio, kurio giminės dvaras buvo Lenkijoje, netoli Varšuvos, valda. Naujasis šeimininkas sodybą Komarove nusprendė perdaryti pagal savo skonį. Didžiulėje 20 ha teritorijoje buvo savininko namas, du fligeliai, įvažiavimo vartai, įvairūs ūkiniai pastatai, taip pat puikus parkas su dviem tvenkiniais.

Mūsų laikais ši sodyba – ryškus XIX a. antrosios pusės parko ir sodybos architektūros pavyzdys. Didelę teritoriją užima įvairios parko kompozicijos su tvenkiniais, kanalais, kurie sukuria nuostabią gamtos apsupty. „П“ formos vieno aukšto namas yra baroko ir klasicizmo kultūrų atgimimo pavyzdys, praėjus kuriam laikui po jų klestėjimo epochos. Apipavidalinant namo mansardą, buvo naudotas karšušas su grafo karūna, apjuosta augalų ornamentu. Langų angos namo sienose išdėstytos nesimetriškai, dideli arkiniai langai išeina į vidinį kiemą.

Į namą iš parko pusės veda papildomas įėjimas – jį galima atpažinti iš terasos ant lauko akmenų pamato. Akmeninės grindys ir keturi galingi betono stulpai laiko gražias kaltines groteles. Priešais groteles pačiame parke yra į terasą panaši iškyša, kuri taip pat buvo naudojama kaip apžvalgos aikštelė arba kaip vieta pavėsinei, iš kurios atsiverdavo puikus vaizdas į parką. Priešais parterį stovi du masyvūs stačiakampio formos pastatai iš plytų, aptinkuoti, jie buvo pastatyti XX a. 3-iajame dešimtmetyje. Viena pastate buvo oficina, antrame – arklidės. Į parterį veda gana plati, maždaug 12 metrų, klevų alėja. Iš alėjos atsiverdavo puikus vaizdas į oranžeriją, kuri buvo įrengta aukščiausioje terasos vietoje, taip pat į savininko namą ir fligelius. Alėja buvo apsodinta ne klevais, o specialiai atvežtomis kanadinėmis tuopomis „Merilandica“ pakaitomis su dviejų rūšių tuopų: lauralapių ir juodųjų hibridais.

Deja, sodybos ir parko kompleksas iki mūsų dienų išliko tik iš dalies. Pietinėje centrinės alėjos dalyje yra ypač vaizdinga parko dalis, užsibaigianti dideliais vandens telkiniais, kuriuos skiria damba, – ankstesniais laikais čia buvo malūnas. Parko teritorija žemėja upelio link, ją riboja du tvenkiniai. Parke auga daugiausia pavieniai medžiai arba nedidelės lapuočių – alksnių, uosių, gluosnių, liepų,

klevų, tuopų – grupės. Iš centrinės alėjos pietų pusės šalia salpinės terasos yra peizažinė parko dalis, kurią užbaigia du dideli vandens telkiniai, atskirti damba. Į sodybą veda keturi keliai, apsodinti vietinių rūšių medžiais: trapiaisiais gluosniais, liepomis, klevais, uosiais, Petrovskio tuopomis, stambialapėmis liepomis. Alėjos, kirsdomos laukus, suteikia sodybai didybės.

Šiuo metu buvusios sodybos teritorijoje yra žemės ūkio licėjus.

 Starinная усадьба в деревне Комарово вначале была владением рода Хоминских, однако во 2-й половине 19 века она стала владением графа Старжинского, у которого родовое поместье находилось в Польше, под Варшавой. В Комарове же новый хозяин решил переделать усадьбу на собственный вкус. На огромной территории в 20 гектар находились хозяйский дом, 2 флигеля, въездная брама, различные хозяйственные постройки, а также чудесный парк с двумя прудами.

В наше время данная усадьба – это яркий пример парково-усадебной архитектуры второй половины 19 века. Большую территорию занимают различные парковые композиции с огромным количеством прудов, каналов, они создают волшебное природное окружение. Дом, построенный в виде буквы П и имеющий всего 1 этаж, является примером возрождения культуры барокко и классицизма спустя некоторое время после эпохи их расцвета. При оформлении мансарды дома был использован картуш с графской короной, окруженный растительным орнаментом. Оконные проемы в стенах дома расположены не симметрично, во внутренний двор выходят большие арочные окна. В дом со стороны парка ведет дополнительный вход, который можно узнать по террасе на бутовом фундаменте. Каменный пол и 4 мощных столба из бетона удерживают красивую кованую решетку. Напротив решетки в самом парке есть выступ наподобие террасы, который также использовался как смотровая площадка или же как место для беседки, из которой открывался чудесный вид на парк. Напротив партера размещаются 2 массивных прямоугольных по форме здания из кирпича, оштукатуренные, они были построены в 20-х годах 20 столетия. Одно здание было официной, во втором была конюшня. К самому партеру

ведет довольно широкая, порядка 12 метров парковая аллея из кленов. С аллеи открывался живописный вид на оранжерею, которая была возведена в самом высоком месте террасы, а также на хозяйский дом и флигеля. Аллея была усажена не кленами, а специально завезенными канадскими видами тополя «Marilandica» вперемешку с гибридом двух видов тополей: лавролистного и тополя черного. К сожалению, усадебно-парковый комплекс лишь частично сохранился до наших дней. В южной части центральной аллеи находится весьма живописная часть парка, заканчивающаяся большими водоемами, которые разделяет дамба, в давние времена тут была мельница. Территория парка понижается к ручью и ограничена двумя прудами. В парке растут преимущественно одиночные деревья или небольшие группы деревьев лиственных пород: ольха, ясень, вяз, липа, клен, тополь. С южной стороны центральной аллеи на припойменной террасе расположена пейзажная часть парка, которая замыкается двумя большими водоемами, разделенными дамбой. В усадьбу ведут четыре дороги, в обсадке которых использовались местные виды: ива ломкая, липа, клен, ясень, тополь Петровский, липа крупнолистная. Аллеи, пересекая поля, придают величие усадьбе. В настоящее время на территории бывшей усадьбы размещается сельскохозяйственный лицей.

The old manor in the village of Komarovo was initially owned by the Khominskys family, but in the 2nd half of the 19th century it became the property of Count Starzhinsky, whose family estate was located in Poland, near Warsaw. The new owner of the estate in Komarovo decided to remake it to his own taste. On the vast territory of 20 hectares, there were the master's house, 2 outbuildings, the entrance frame, various household buildings, as well as a wonderful park with two ponds.

Nowadays, this manor is a vivid example of park and manor architecture of the second half of the 19th century. A large area is occupied by various park compositions with a huge number of ponds and canals, which create a magical natural environment.

The U-shaped house has only 1 floor; it is an example of the revival of the culture of Baroque and Classicism after the epoch of their flourishing. A cartouche with the Count's crown, surrounded by floral ornaments was used in the design of the attic of the house. The window openings in the walls of the house are located asymmetrically – large arched windows overlook the courtyard.

An additional entrance leads to the house from the park side, which can be recognized from the terrace on the rubble trench foundation. Stone floor and 4 strong pillars of concrete hold a beautiful forged grille. Opposite the grille in the park, there is a ledge like a terrace, which was also used as an observation deck or as a place for a gazebo with a wonderful view of the park.

Opposite the ground floor, there are 2 massive, plastered rectangular-shaped buildings of brick, which were built in the 1920s. One building was a workshop, in the second one there was a stable.

A rather wide, roughly 12 meters, maple park alley leads to the parterre. From the alley, there was a picturesque view of the conservatory, which was built on the highest place of the terrace, as well as the master's house and outbuildings. The trees that were planted on both sides of the alley were not maples, but specially brought hybrid black poplars 'Marilandica' were planted alternately with a hybrid of two types of poplars: laurel-leaf poplar and black poplar. Unfortunately, the manor and the park complex have survived to these days only partially.

In the southern part of the central alley, there is a very picturesque part of the park, ending with large water bodies that are separated by a dam, in ancient times there was a mill as well. The territory of the park goes down to the creek and is bounded by two ponds.

Mostly single trees or small groups of deciduous trees grow in the park: alder, ash, elm, linden, maple, poplar. On the south side of the central alley on the floodplain terrace, there is a landscape part of the park, which is enclosed by two large water bodies separated by a dam.

Four roads lead to the manor; local species of trees were planted to create the alleys: brittle willow, linden, maple, ash, poplar 'Petrowskiana', and large-leaf linden. The alley, crossing the field, gives greatness to the manor. At present, an agricultural lyceum is located on the territory of the former manor.

Achrenovskių sodyba. XX a. pradžia

Усадьба Ахреновских нач. XX в.

The Manor the Ahrenovskys The beginning of the 20th century

Luščikų kaimas, Miadelio r. • Мядельский р-н, д. Луцки • Luschiki Village, Myadel District

Sodyba Luščikuose pradėjo formuotis XX a. pradžioje kaip šlėktų Achrenovskių dvaras. Sodybos namas XX a. pradžioje pastatytas iš plytų. Dviejų aukštų pastatas yra sudėtingos konfigūracijos ir įdomiai asimetriškai sukomponuotas. Pagrindinis įėjimas padarytas dviejų ardy bokšto forma po palapine su figūriniais žibintais. Galiniai pastato fasadai užbaigti figūriniais skydais ir balkonais su lieta ažūrine tvorele. Stačiakampės angos taip pat puoštos dekoratyviniais elementais. Pastatas yra ryškus modernio stiliaus pavyzdys.

Pirmajame namo aukšte buvo salonas, antrajame – gyvenamieji kambariai. Pastate išliko dalis interjero puošmenų, iki mūsų laikų išliko krosnys, anksčiau apdailintos kokliais. Išorinis fasadas išliko praktiškai be pokyčių.

Aplink sodybos namą yra geometrinio plano parkas. Sodyba užima maždaug 4 hektarų teritoriją. Nedideli aukščio skirtumai paversti terasomis su dviem liepų alėjomis. Namo link veda dvi privažiavimo alėjos: klevų ir alksnių. Iš galinės pastato pusės prie parko yra vaisių sodas. Parko kompoziciją puošė dirbtinis tvenkinys. Parkas aplink sodybos kompleksą išliko iki šių dienų.

Luščikų sodybos kompleksas pasibaigus Antrajam pasauliniam karui buvo atiduotas karo ligonienei. Pastatas iki šiol naudojamas kaip gydymo įstaiga.

Усадьба в Луцких начала формироваться в начале XX века как имение шляхтичей Ахреновских. Усадебный дом был построен в начале XX века из кирпича. Двухэтажное здание имеет сложную конфигурацию и интересную ассиметричную компоновку. Главный вход выполнен в форме двухъярусной башни под шатром с фигурными люкарнами. Торцевые фасады здания завершены фигурными щитами и балконами с литой ажурной оградой. Прямоугольные проемы также украшены различными декоративными элементами. Здание является ярким образцом стиля модерн. На первом этаже дома был салон, второй занимали жилые комнаты. В здании частично сохранились украшения интерьера, дошли до наших дней печи, ранее облицованные изразцами. Внешний фасад сохранился практически без изменений.

Вокруг усадебного дома находится парк регулярной планировки. Усадьба располагалась на территории около 4 гектар. Небольшие перепады высот оформлены в виде террас с двумя липовыми аллеями. К дому ведут две подъездные аллеи: кленовая и ольховая. С тыльной стороны здания к парку примыкал фруктовый сад. Композицию парка украшал искусственный пруд. Парк вокруг усадебного комплекса сохранился до сегодняшнего дня. Усадебный комплекс в Луцких был отдан под госпиталь после окончания Второй Мировой войны. Здание до сих пор используется как лечебное учреждение.

The manor in Lushchiki began to form in the early 20th century as an estate of gentry Akhrenovsky. The brick manor house was built at the beginning of the 20th century. The two-story building has a complex configuration and an interesting asymmetrical layout.

The main entrance is made in the form of a two-tier tower under a tent with shaped dormers. The front facades of the building are completed with curved shields and balconies with a cast open-work fence. Rectangular openings are also decorated with various decorative elements. The building is a striking example of Art Nouveau style.

On the first floor of the house, there was a salon; living rooms were located on the second floor. The interior of the building has been partially preserved; the stoves, previously lined with tiles, have survived to this day. The external facade has remained virtually unchanged.

There is a park of regular planning around the manor house. The estate was located on the territory of about 4 hectares. Small elevation differences are decorated in the form of terraces with two linden alleys. Two access alleys lead to the house: a maple one and an alder one. An orchard adjoined the park on the backside of the building. The composition of the park was decorated with an artificial pond. The park around the estate complex has been preserved to this day.

The manor complex in Lushchiki was given to the war hospital after the end of World War II. The building is still used as a hospital.

Giunterių sodyba. XVIII amžius Усадьба Гюнтеров 18 век The Manor of the Gunthers. The 18th century

*Dobrovlianų kaimas, Smurgainių r. • Сморгонский район, д. Добровляны •
Dobrovliany Village, Smarhon District*

Dobrovlianų kaimas yra pačioje Smurgainių rajono šiaurėje, 10 kilometrų į vakarus nuo Svyrių ežero. Dobrovlianuose XVIII a. pabaigoje – XX a. pradžioje buvo Giunterių iš Tyzenhauzų magnatų giminės sodyba su didžiuliu parko kompleksu. Parkas įkurtas XVIII a. antrojoje pusėje geometriniais stiliumi. Turėjo sudėtingą bosketų labirintą, daugybę suformuotų medžių, pakraščiuose jį juosė kanalas. Parke buvo pastatytos grotos, altanos. Nuošalumą teikė mažos salelės vandens telkiniuose. Buvo pastatyta gotikinė koplyčia. Parke augintos ne tik gėlės, bet ir daržovės. Parko želdinių pagrindą sudarė vietinės medžių rūšys: liepos, klevai, epušės, alksniai. Buvo daug paprastųjų kaštonų, augo didžiuliai bukai, laukymėse – krūmokšniai (sedula, lanksvūnės, ievos, gudobelės).

1824 m. A. Giunteris pastato trijų aukštų klasicizmo stiliaus rūmus, kurie vėliau buvo perstatomi romantizmo stiliumi, turėjo pseudogotikinių dekoracijų. Buvo perplanuojami ir sodybos pastatai. Rūmai sugriauti per Pirmąjį pasaulinį karą (dėl arti ėjusios fronto linijos 1916 m.) ir daugiau nebeatstatyti. Iki mūsų laikų išliko kai kurie sodybos pastatai ir parko fragmentai.

Žiemas Giunteriai leisdavo Vilniuje, o šiltuoju sezonu persikraustydavo į Dobrovlianus. Parke rengdavo kostiumines inscenizacijas, čia buvo galima sutikti čigonų, literatūros personažų arba mergaitę iš prancūziškojo Provanso su asiluku, kurią vaizduodavo viena sodybos savininko dukterų Ida.

Dabar parkas dalija kaimą į dvi dalis. Daugiausia dėmesio sulaukia ta, kuri išsidėsčiusi buvusiam ūkiniame kieme, kuriame išliko įspūdingi raudonų plytų pastatai ir vingiuotas vaizdingas akmeninis grindinys, vedantis link kelio į Nestaniškes. Patekti į parką galima perėjus per dambą tarp dviejų tvenkinių, kur senosiose girinėse stovi gėlėmis papuoštas pakelės kryžius. Iešvų, sedulų ir lanksvūnų sąžalynuose vis dar pastebimi senojo parko kraštovaizdžio sprendimai.

Деревня Добровляны находится на самом севере Сморгонского района в 10 километрах западнее озера Свирь. В Добровлянах в конце 18 – начале 20-го века находилась усадьба Гюнтеров из магнатского рода Тызенгаузов с огромным парковым комплексом. Парк заложен во второй половине XVIII в. в регулярном стиле. Имел сложный лабиринт в боскете, многочисленные формованные деревья, по периферии был окружен каналом. В парке были построены гrotы, альтанки. Местом уединения служили маленькие острова на водоёмах. Была построена готическая каплица. В парке выращивались не только цветочные, но и овощные растения. Основу насаждений парка составляли местные виды: липа, ясень, клен, осина, ольха. Имелось много конских каштанов, росли крупные буки. Разросшиеся на полянах кустарники (дёрн, рябинник, черёмуха, боярышники).

В 1824 году А. Гюнтер возводит трёхэтажный дворец в стиле классицизм, который позднее перестраивался в духе романтизма, имел псевдоготические декорации. Перепланировка подвергались и усадебные постройки. Дворец был разрушен во время Первой мировой войны (из-за непосредственной близости линии фронта в 1916 году) и больше не отстраивался. До наших дней сохранились некоторые усадебные постройки и фрагменты парка.

Зимнее время Гюнтеры проводили в Вильно, а в теплый сезон перебирались в Добровляны. В парке устраивались костюмированные инсценировки, здесь можно было встретить цыган, литературных персонажей или девушку из французского Прованса с осликом, которую изображала одна из дочерей владельцев имения Ида.

Сейчас деревня разделена парком на две части. Наибольший интерес представляет та, что расположена на бывшем хозяйственном дворе, где сохранились внушительные постройки из красного кирпича и извилистая живописная брусчатка, ведущая к дороге на Нестанишки. Попасть в парк можно, пройдя через дамбу между двумя прудами, где в старых жерновах стоит украшенный цветами придорожный крест. В зарослях черемухи, дерена и рябинника все еще угадываются ландшафтные решения старого парка.

The village of Dobrovliany is located in the very north of the Smarhon District, 10 kilometres west of S'vir Lake.

In Dobrovliany, from the end of the 18th century till the beginning of the 20th century, there was the Gunthers' manor with a huge park complex. The Gunthers came from the magnate family of Tyzenhauz. The creation of the park was begun in the second half of the 18th century. The park was planned in regular style; it had a complex bosquet maze; it was surrounded by a canal on the periphery. Grottoes and gazebos were built in the park as well. Small islands in the water bodies served as a place of solitude. A Gothic chapel was also built. Not only flowers, but also vegetable plants were grown in the park.

The majority of the trees planted in the park is comprised of the local species: linden, ash, maple, aspen, and alder. There were many horse chestnuts, large beeches and shrubs growing in glades (turf, fieldfare, bird cherry, and hawthorn).

In 1824, A. Gunther had a three-storey palace built in the style of Classicism, which was later rebuilt in the spirit of Romanticism and had some pseudo-Gothic ornaments. Manor buildings were also redesigned. The palace was destroyed during World War I (due to the close proximity of the front line in 1916). It had never been rebuilt. To this day, some of the manor buildings and fragments of the park have been preserved.

The Gunthers spent winters in Vilnius, and during the warm season, they moved to Dobrovliany. The park was the place where costumed performances were held; here one could meet Gypsies, literary characters or a girl from French Provence with a donkey, which was played by one of the daughters of the owners of the estate – Ida.

Now the village is divided by the park into two parts. The one that is located on the former yard of the estate, where impressive red brick buildings and winding picturesque pavement leading to the Nestanishka road have been preserved is of greatest interest. You can get to the park by passing through a dam between two ponds, where a roadside cross in the old millstones stands. The landscape solutions of the old park are just visible in the thickets of bird cherry, dogwood and sorbaria.

Trejbės bažnyčia. 1899–1903 m. Dendroparkas

Троицкий костел 1899–1903 г. Дендропарк

Trinity Church. 1899–1903. Arboretum

*Gervėčių kaimas, Astravo r. • Островецкий р-н, д. Гervяты •
Ostrovetsky District, Village Gervyaty (Hyervyaty)*

Gervėčių kaime yra vienas gražiausių Baltarusijos architektūros paminklų – Šventosios Trejbės bažnyčia, pastatyta nedidelės medinės 1526 metų statybos bažnyčios vietoje.

Šventykla pastatyta 1899–1903 m. neogotikiniu stiliumi, architektas A. I. Olšelovskis. Šventosios Trejbės bažnyčia Gervėčiuose yra vienintelė Baltarusijos teritorijoje, kurioje atsižvelgta į visas gotikos taisykles ir kanonus. Šoninės bažnyčios sienas remia grakščios arkos, vadinamos arkbutanais, žymiosios Paryžiaus Dievo Motinos katedros pavyzdžiu. Tai labai retas Baltarusijos architektūros reiškinys, įgyvendintas tik dviejose Baltarusijos bažnyčiose.

Šios bažnyčios statybai už kaimo specialiai buvo pastatyta plytų gamykla. Kalkės joje gamintos iš akmenų, surinktų artimiausioje Lošės upėje. Įdomu tai, jog tam, kad kalkės būtų tvirtesnės, į skiedinį dėdavo vištų kiaušinių, kuriuos rinko iš vietos gyventojų. O štai čerpes bažnyčiai gamino specialiai pagal užsakymą Vokietijoje.

Gervėčių bažnyčia taip pat yra pačių aukščiausių Baltarusijos šventyklų trejetuke, jos aukštis – 61 metras. Pagal kitus duomenis, ji yra aukščiausia Baltarusijos bažnyčia.

Šventyklos interjeras nestebina turtingumu, bet išsiskiria labai gerai išlaikytu stiliumi. Sakykla ir altoriaus kompozicijos atliktos neogotikiniu stiliumi. Viduje įrengti dideli vargonai, daug ikonų su šventųjų atvaizdais ir figūromis.

Estetinį baigtumą Trejbės bažnyčia suteikia visas kraštovaizdžio parkas ir sodas su daugybe retų išpuoselėtų dekoratyvinių medžių, krūmų ir gėlių, sukomponuotų į puikias klombas. Bažnyčią supančioje teritorijoje išdėstyta daugybė Apaštalų skulptūrų su Arkangelu Mykolu centre, suolelių, žibintų, gėlynų ir kitų mažosios architektūros formų. Šio sodo teritoriją kerta gražūs takeliai ir supa kaltinė tvorėlė. Šalia įėjimo į bažnyčią yra unikalus mediniai kryžiai su labai sudėtinga, išraiškinga ir gražia raižyba.

В деревне Гervяты расположен один из красивейших памятников белорусской архитектуры – костел Святой Троицы. Храм построен на месте небольшого деревянного костела 1526 года.

Храм был построен в 1899–1903 гг. в неоготическом стиле архитектором А.И. Ольшеловским. Костел Святой Троицы в Гervятах является единственным на территории Беларуси, в котором при возведении учтены все правила и каноны готики. Боковые стены костела подпирают изящные арки, которые называются аркбутаны, по примеру знаменитого Нотр-Дама в Париже. Это очень редкое явление для культовой архитектуры Беларуси воспроизведено только в двух белорусских костелах.

Для строительства этого костела за деревней специально построили кирпичный завод. Известь на нем изготавливали из камней, выловленных в ближайшей речке Лоше. Что интересно, для того, чтобы известь была более прочная, в раствор добавляли куриные яйца, которые собирали у местных жителей. А вот черепицу для костела изготавливали специально на заказ в Германии.

Гervятский костел также входит в тройку самых высоких храмов Беларуси, имея высоту 61 м. По другим данным он является самым высоким костелом в Беларуси.

Интерьер храма не поражает богатством, но отличается очень хорошо выдержанным стилем. Амвон и алтарные композиции в нем исполнены в неоготическом стиле. Внутри расположен большой орган, много икон с изображением святых и их фигур.

Эстетическую завершенность Троицкому костелу придает целый ландшафтный парк и сад со множеством редких декоративных ухоженных деревьев, кустов и цветов, собранных в красивые клумбы. По прилегающей к костелу территории расставлено множество скульптур Апостолов с Архангелом Михаилом в центре, лавочек, фонарей, цветников и других малых архитектурных форм. Территория этого сада пересекается красивыми дорожками и окружена кованой оградой. Недалеко от входа в костел имеются уникальные деревянные кресты с очень сложной, выразительной и красивой резьбой.

One of the most beautiful monuments of Belarusian architecture – the Church of the Holy Trinity is located in the village of Gervaty. The cathedral was built on the site of a small wooden church, built in 1526.

The cathedral was built in 1899–1903 in neo-Gothic style by the architect A. I. Olshelovsky. The Church of the Holy Trinity in Gervaty is the only one on the territory of Belarus in which all the rules and canons of the Gothic style were taken into account during the construction. The sidewalls of the cathedral are supported by graceful arches, which are called flying buttresses, following the example of the famous Notre Dame in Paris. This is a very rare phenomenon in architecture of Belarus, implemented only in two Belarusian churches.

A brick factory was specially built behind the village for the needs of the construction of this cathedral. Lime for the construction needs was made from stones taken from the nearest River Losha. The fact of interest is that in order for lime to be more durable, chicken eggs, which were collected from local residents, were added to the solution. The tiles for the temple were ordered from Germany.

The Gervatsky cathedral is also among the three highest temples in Belarus, having a height of 61 m. According to data from other sources, it is the highest church in Belarus.

The interior of the temple does not strike one as luxurious, but is notable for refined style. The Ambon and the altar compositions are carried out in the neo-Gothic style. Inside, there is a large organ, many icons depicting saints and their figures.

The aesthetic completeness of the Trinity Church is provided by the entire landscape park and garden with many rare and well-groomed decorative trees, bushes and flowers that grow in beautiful flowerbeds. On the territory adjacent to the church, there are many sculptures of the Apostles with the Archangel Michael in the centre as well as benches, lanterns, flowerbeds and other small architectural solutions. The territory of this garden is intersected by beautiful paths and is surrounded by a forged fence. Not far from the entrance to the church, there are unique wooden crosses with very complex, expressive and beautiful carvings.

Františko Boguševičiaus muziejus-sodyba „Kušlianai“. XIX amžius Музей-усадыба Франтишка Богушевича «Кушляны» 19 век The Museum-Estate of Fran- tishka Bogushevich “Kushlyany” 19th century

Kušlianų kaimas, Smurgainių r. • Сморгонский район, д. Кушляны
• Kushlyany Village, Smarhon District

 Kušlianų dvaras priklausė Boguševičiams nuo 1749 metų.
Kaip paveldėtojas ir visateisis savininkas Františkas Boguševičius atvyko į Kušlianus 1898 m.
Jis iš naujo atstatė jau apleistą sodybos namą ir įveisė parką.

Iki šių dienų išliko dalis sodybos su nedideliu parku, kurio plotas – 2 hektarai, medžiai, kuriuos
sodino pats poetas, išliko akmeninė daržinė, pavėsinė.

Sodyba, išsidėsčiusi vaizdingose Ašmenos kalvagūbrių keterose, išsiskiria tolimųjų perspektyvų
spalvingumu ir yra stačiakampio plano formos. Eilėmis susodintos karaganos atskiria ūkinę ir sodo-
parko zonas. Kompozicijos centras yra sodybos namas – vieno aukšto pastatas su galerija išilgai fasa-
do ir aukštu dvišlaičiu stogu, pastatytas 1896 metais.

Poetas sodyboje daug dirbo, vienu metu buvo ir jos architektas, menininkas bei sodininkas.

Priešais namo fasadą, už nedidelio parterio, pasodintas sodas, kurį iš pietų pusės užbaigia van-
dens telkinys. Teritorija už sodybos namo yra trapezijos formos. Vakarinės – eglių – alėjos plotis yra
8 metrai. Iš rytų pusės parką riboja siauresnė gudobelų alėja. Iki šių dienų neišliko maža centruotos
formos koplyčia, kurią poetas pastatė kartu su tėvu per vieną naktį parko pakraštyje, protestuodamas
prieš prievartinį katalikų vertimą stačiatikiams.

Nuošalumo vieta F. Boguševičiui buvo pavėsinė nedideliame medžių masyve už sodybos, ant Plī-
kojo kalno, prie kurio veda jo pasodinta paprastųjų kaštonų alėja, kurios ilgis – 280 metrų.

Ansamblio fragmentas yra riedulys nedidelio miško masyvo pakraštyje – akmuo slėptuvė, prie
kurio ateidavo poetas. Čia jis rašė eilėraščius ir slėpė tai, kas parašyta. Po poeto mirties ant akmens
atsirado įrašas: „Macėjui Buračko atminti. 1900 m.“ Jį iškalė jo kūrybos gerbėjai ir vietos gyventojai –
paprasti valstiečiai, kuriems F. Boguševičius padėjo kaip advokatas.

1990 m. sodyba rekonstruota ir paversta muziejumi rašytojui atminti.

 Имение Кушляны принадлежало Богушевичам с 1749 г.

В качестве наследника и полноправного хозяина Франтишек Богушевич приехал в
Кушляны в 1898 г. Он заново отстроил уже запущенный усадебный дом и разбил парк.

До сегодняшнего дня частично сохранилась усадьба с небольшим парком площадью 2 га,
деревья, которые сажал сам поэт, уцелела каменная адрина, беседка.

Усадьба, расположенная на живописных отрогах Ошмянской гряды, отличается красочнос-
тью дальних перспектив и в плане имеет форму прямоугольника. Рядовой посадкой караганы
она разделяется на хозяйственную и садово-парковую зоны. Центром композиции служит уса-
дебный дом – это одноэтажное здание с галереей по длине фасада и высокой двухскатной
крышей, построенное в 1896 г.

Поэт много работал в усадьбе, являясь одновременно ее архитектором, художником и са-
довником.

Перед фасадом дома за небольшим партером размещается сад, который завершался с
южной стороны водоемом. Территория за усадебным домом в плане имеет очертания пря-
моугольника неправильной формы. Западная аллея еловая, шириной 8 м. С восточной сторо-
ны парк ограничивает более узкая формованная аллея из боярышника. Местом уединения Ф.
Богушевича служила беседка в небольшом древесном массиве за усадьбой, на Лысой горе, к
которому ведет посаженная им аллея конского каштана протяженностью 280 м.

Фрагментом ансамбля является валун на опушке небольшого лесного массива – камень-
тайник, к которому приходил поэт. Здесь он писал стихи и прятал написанное. На камне после

смерти поэта была сделана надпись: «Памяці Мацея Бурачка. 1900 г.». Ее сделали поклонники
его творчества и местные жители – простые крестьяне, которым Ф. Богушевич оказывал по-
мощь как адвокат.

Усадьба реконструирована и превращена в музей памяти писателя в 1990 г.

The estate of Kushlyany belonged to Bogushevichs since 1749.

As an heir and full owner, Frantisek Bogushevich arrived in Kushlyany in 1898. He had the
already-run estate house and the park rebuilt.

The estate has been partially preserved. It is now comprised of a small park of 2 hectares, trees that
were planted by the poet himself, a stone barn and a gazebo that have all survived to these days.

The manor, located on the picturesque outskirts of the Oshmyany Upland, is notable for its colourful
long-range perspectives and has a rectangular shape in plan. Caraganas, planted in rows, divide the terri-
tory into economic and landscape gardening zones. The centre of the composition is the manor house – it
is a one-story building with a gallery along its entire facade and a high double-slope roof, built in 1896.

The poet worked a lot in this estate, being at the same time its architect, artist and gardener.

In front of the house, behind a small parterre, there is a garden, which ends on the south side with a
pond. The territory behind the manor house has the shape of a trapezium. The western spruce alley is 8 m
wide. On the east side, the park is bounded by a narrower hawthorn alley. Unfortunately, a small, centric-
shaped chapel, which was erected by the poet with his father overnight on the outskirts of the park in
protest against the forcible conversion of Catholics to Orthodox, has not survived to these days.

The place of F. Bogushevich's solitude was a gazebo in a small woodland behind the estate, on
Lysaya Gora (Bald Hill), to which a 280-meter-long horse chestnut alley leads.

A fragment of the ensemble is a boulder on the edge of a small forest – a stone hiding-place to
which the poet frequently came. Here he wrote poetry and hid his manuscripts. After the death of
the poet, the inscription on the stone was made: “For commemoration of Matej Burachek. 1900”. It
was made by fans of his work and local residents – simple peasants, whom F. Bogushevich rendered
assistance as a lawyer.

The manor was reconstructed and turned into a museum for commemoration of the writer in 1990.

Buševskių sodybos ir parko kompleksas. XIX amžius

Усадебно-парковый комплекс Бушевских. 19 век

The Manor complex of the Bushevskys. The 19th century

Markiniatos kaimas, Ašmenos r. • Ошмянский р-н, д. Маркинята
• Markinyaty Village, Ashmiany District

 Markiniatos parkas (Ašmenos r.) buvo įkurtas Ašmenos upės terasoje dvarininko Buševskio dvare maždaug XIX a. pabaigoje. Tai yra neturtingos sodybos paprasto geometrinio plano parko pavyzdys. Plotas – 2 hektarai. Įkurtas statmenai terasos šlaitui, ja prie reprezentacinės sodybos dalies veda privažiavimo alėja, apsodinta kanadinėmis tuopomis „Merilandica“. Išliko apie 30 medžių, kurių aukštis daugiau nei 30 metrų. Reprezentacinės dalies centre, priešais sodybos namą, įrengta klumba, aplink apsodinta krūminėmis karaganomis. Nedidelis medinis sodybos namas (1875 m.) pastatytas ant terasos keteros. Terasa palyginti stačiai nutrūksta link salpos. Nuo namo atsiveria tolimosios perspektyvos į vaizdingus moreninius kraštovaizdžius. Paradinėje parko dalyje tilpo aruodas, svirnas, rūsys ir kiti ūkiniai pastatai, kurių zonas skyrė eilėmis pasodintos karaganos. Dalį sodybos užima vaisių sodas, suformuotas kaip stačiakampis bosketas (150×100 m). Žiedinis pasivaikščiojimo maršrutas ėjo liepų alėja. Pietinė alėja yra 5 metrų pločio, šiaurinė – 2,5 metro. Jos palyginti retai apsodintos liepomis, kas 5 metrai.

Šiuo metu senovinės sodybos teritorija naudojama kaimo turizmui.

 Маркинятский парк (Ошмянский район) был заложен на террасе р. Ошмянки в имении помещика Бушевского примерно в конце XIX в. Является примером парка небогатой усадьбы с наиболее простой регулярной планировкой. Площадь 2 га. Расположен перпендикулярно склону террасы, по которой к парадной части усадьбы ведёт въездная аллея, обсаженная тополем канадским марилендским. Сохранилось около 30 деревьев высотой более 30 м. В

центре парадной части перед усадебным домом расположена клумба, обсаженная по периметру караганой кустарниковой. Небольшой деревянный усадебный дом (1875 г.) построен у гребня террасы. Терраса сравнительно круто обрывается к пойме. От дома открывается дальние перспективы на живописные моренные ландшафты. Парадная часть парка совмещала амбар, свирн, погреб и другие хозяйственные постройки, которые зонировались рядовой посадкой караганы. Часть усадьбы занимает плодовой сад, оформленный в виде прямоугольного боскета (150×100 м). Прогулочный кольцевой маршрут проходил по липовой аллее. Южная аллея имеет ширину 5 м, северная – 2,5 м. Они сравнительно редкостойны, деревья липы посажены через 5 м.

В настоящее время территория старинной усадьбы используется для агротуризма.

 Park of Markinyaty (Ashmiany District) was established on the terrace of the Ashmyanka River in the estate of the landowner Bushevsky approximately at the end of the 19th century. It is an example of a middle class estate park with a simple regular layout. The occupied area is 2 ha. It is located perpendicular to the slope of the terrace, along which an entrance alley, planted with Canadian poplars “Merilandica” leads to the front part of the estate. There are about 30 trees with a height of more than 30 m. In the centre of the front part in front of the manor house, there is a flowerbed where caraganas grow. A small wooden manor house (1875) was built at the crest of the terrace.

The terrace is relatively steep to the floodplain. Vast vista on the picturesque moraine landscapes opens from the site where the house is built. There is a barn, a pigsty, a cellar and other outbuildings, in the front part of the park, which were zoned by rows of caraganas.

A part of the estate is occupied by an orchard, created in the form of a rectangular bosket (150 × 100 m). The walking route in the form of a circle passed along the linden alley. The width of the southern alley is 5 m; the northern one is 2.5 m. The alleys are relatively sparse, linden trees are planted every 5 m.

Currently, the territory of the old manor is used for eco-tourism.

Mykolo Kleopo Oginskio sodyba-muziejus. XIX amžius

Музей-усадьба Михала Клеофаса Огинского 19 век

The Museum-estate of Michal Kleofas Oginsky. The 19th century

Zalesės kaimas, Smurgainių r. • Сморгонский район, д. Залесье • Zalesye Village Smarhon District

 M. K. Oginskio Zalesės rūmai – klasicizmo architektūros paminklas. Jis pastatytas XIX a. (tarp 1802 ir 1822 m.) Vilniaus architektų M. Šulco ir I. Pusbjė.

Rūmų statybai būdingi paprasti ir racionalūs klasicizmo sprendimai. Rūmai pastatyti arti tvenkinio, parko pradžioje, dviejų kelių-alėjų susikirtime. Todėl neatsitiktinai jų planas panašus į raidę „L“.

Pagrindinis korpusas orientuotas į privažiavimo prie ansamblio pusę. Fasado ilgis – apie 35 metrą. Jo vidurinė dalis išskirta keturių kolonų dorėninio orderio portiku ir yra dviejų aukštų. Kampiniai fligeliai – dviejų aukštų, kitos dalys – vieno aukšto. Antrasis rūmų korpusas statytas vėliau ir per kelis kartus. Pistačius galeriją-oranžeriją, jis pailgėjo beveik iki 60 m ir yra skirtingų aukščių.

Parkas, plytintis už rūmų, buvo peizažinio stiliaus ir atitiko naujos mados romantinių, vadinamųjų „anglišių“, parkų pavyzdžius. Jis buvo sukurtas padedant žinomiems tų laikų Vilniaus botanikams – Stanislovui Jundzilui ir Juzefui Strumilai. Jiems vadovaujant į oranžeriją Zalesėje buvo vežami rečiausi pietų augalai, o iš Chreptovičiaus sodų Ščorsuose – vaismedžių sodinukai. Šiltnamyje buvo auginami, be viso kito, abrikosų medžiai ir figų palmės. Įvairiuose parko kampeliuose buvo pastatytos pavėsinės ir „antikinės šventyklos“ (viena iš jų, pavadinta „Amelijos šventykla“, išliko iki šių dienų). Tarp jų buvo ir „kinų pavėsinė“, kuri neišliko, bet buvo atstatyta pagal panašius XIX a. pavyzdžius. Be skirtingų pavėsinių, vaizdingiausiuose parko kampeliuose buvo pastatyti kuproti tilteliai, sodo sofas, pastatyti paminkliniai akmenys. Vienas iš jų – Tadu Kosciuškai, kurio asmenybei M. K. Oginskis jautė didžiulę pagarbą, atminti, kitas – gubernanto Žano Rolė garbei. Šalia angliško parko išsidėstė du žvėrynai – būtinas to laikotarpio stambių sodybos ir parko kompleksų elementas: vienas – laukiniams gyvūnams laikyti, antrasis – pasivaikščiotojimui. Nepakartojamo grožio ir žavesio sodybai teikė vaizdingas ežeras, o ištikrųjų tvenkinys, su sala, vadinama Gulbių sala. Per parką tekėjo du vingiuoti upeliai – Bobrinka ir Rudica, kurių vanduo pripildydavo ežerą. Per upelius keliose vietose buvo permesti gražūs tilteliai, o link Gulbių salos nuo kranto vedė ažūrinis sidabriškas tiltelis. Amžininkams įsiminė skirtingų gėlių klombos, kurias ypač mėgo M. K. Oginskis. Gėlės karaliavo visur: po rūmų langais, parko laukymėse ir net išilgai kelių, kurieėjo per jo valdas.

Šiuo metu buvusios Oginskių sodybos teritorijoje yra M. K. Oginskio sodyba-muziejus.

 Залесский дворец М.К. Огинского — памятник архитектуры классицизма. Он построен в начале XIX в. (между 1802 и 1822 гг.) виленскими зодчими М. Шульцем и И. Пусье.

Для построения дворца характерны простота и рациональность разработки, свойственные классицизму. Он располагается близ пруда, в начале парка, у пересечения двух дорог-аллей. Поэтому не случайно его план представляется подобием буквы L.

Главный корпус ориентирован в сторону подъезда к ансамблю. Протяженность фасада около 35 м. Его средняя часть выделена четырехколонным портиком дорического ордера и имеет два этажа. Угловые флигели двухэтажные; остальные части в один этаж. Второй корпус дворца строился позднее и в несколько приемов. После достройки галереи-оранжереи он растянулся почти на 60 м и представлен разновысотными объемами.

Парк, раскинувшийся за дворцом, имел пейзажный характер и соответствовал новомодным образцам романтических парков, так называемых «английских». Он был создан при помощи известных в то время вильнюсских ботаников – Станислава Юндилы и Юзефа Струмилы. Под их руководством для оранжереи в Залесье привозились самые редкие южные растения, а из садов Хрептовича в Щорсах – фруктовые саженцы. В оранжереи выращивались, среди прочего, абрикосовые деревья и фиговые пальмы. В разных уголках парка были построены беседки и «античные храмы» (один из них, под названием «Храм Амелии», сохранился до сегодняшнего дня). Среди них была и «китайская беседка», которая не сохранилась, но была восстановлена по подобным образцам XIX в. Кроме различных беседок, в наиболее живописных уголках парка были построены горбатые мостики, садовые диваны, установлены памятные камни. Один из них – в честь Тадеуша Костюшко, к личности которого М.К.Огинский чувствовал огромное уважение, второй – в честь гувернера Жана Роле. Рядом с английским парком расположились два зверинца – обязательный элемент крупных усадебно-парковых комплексов того времени: один – для содержания диких животных, второй – прогулочный. Неповторимую красоту и обаяние усадьбе придавало живописное озеро, а в действительности – став с островом, который назывался Лебединым. Через парк текли две извилистые речки – Бобринка и Рудица, водами которых и наполнялось озеро. Через речки в нескольких местах были переброшены красивые мостики, а к Лебединому острову с берега вел ажурный серебристый мостик. Запомнились современникам и клумбы с различными цветами, которые чрезвычайно любил М.К. Огинский. Цветы царили везде: под окнами дворца, на полянах парка и даже вдоль дорог, которые проходили через его владения.

В настоящее время на территории бывшей усадьбы Огинских размещается «Музей-усадьба М.К. Огинского».

Zalesye Palace of M.K. Oginsky is a monument of classical architecture. It was built at the beginning of the 19th century (between 1802 and 1822) by Vilnius architects M. Schulz and I. Pousier.

The simplicity and rationality of the palace development is characteristic to Classicism. It is located near the pond, at the beginning of the park, at the intersection of two roads-alleys. Therefore, it is not accidental that the palace layout is in the form of the letter L.

The main building is oriented towards the entrance to the ensemble. The length of the facade is about 35 m. Its middle part is highlighted by a four-column portico of *the Doric order* and has two floors. The corner outbuildings have two floors although some parts of them have one floor. The second building of the palace was built later and underwent several stages. After the completion of the conservatory gallery, it stretched almost 60 meters and was represented by varying volumes.

The park, spread out behind the palace, was landscape style and corresponded to the new-fangled models of romantic parks, the so-called “English parks”. It was created with the help of the prominent Vilnius botanists – Stanisław Jundziłł and Józef Strumiłło. Under their guidance, the rarest southern plants were brought to Zalesye for the needs of the conservatory as well as fruit trees that were brought from the Khreptovich orchards in Shchorsy.

Apricot trees and fig trees were grown, among other plants in the conservatory. Arbours and “ancient temples” were built in different parts of the park (one of them “The Temple of Amelia”, has survived to the present day). Among them, there was the “Chinese arbour”, which unfortunately has not survived to the present days; however, it was restored using similar patterns of the 19th century.

In addition to various arbours, in the most picturesque corners of the park, arch bridges, garden sofas and memorial stones were placed. One of them was placed in tribute to Tadeusz Kościuszko, whom M. K. Oginsky thought most highly of; the second one was built in honour of the private tutor Jean Rolet.

Near the English park, there are two menageries – an indispensable element of large manor-park complexes of the time: one for keeping wild animals, the second – for having walks. A picturesque lake that in fact was a pond with a small island, called the Swan Island, gave special charm and refined taste to the estate.

Two meandering rivers flowed through the park – Bobrinka and Ruditsa. Their waters filled the lake. Beautiful bridges were built across these rivers in several places, and an open silver bridge led to the Swan Island from the very shore. The contemporaries also remembered the flowerbeds with different colour flowers, which M.K. Oginsky especially loved.

Flowers grew and blossomed everywhere: under the windows of the palace, in the glades of the park and even along the roads that passed through the estates of M. K. Oginsky. Nowadays in the territory of former manor, there is a Museum-Estate of M.K. Oginsky.

Paesaggio con cipressi e viale a Roma - N. 1112 - 1

